

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Szerkesztői-utca SIMON-ház Kuna József ut
kereskedésével szemben.

HÍRDETMÉNYEK.

Előzetési pénzek és a hirdetés körüli panaszok
valamint a lap szerkesztési részét illető
minden körülményekhez idő intézkedések.

Bármentetlen levelek csak ismert kezektől
fogadtattak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŐ PART KÖZLÖNYE.

Megjelen napokonként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előzetési ár:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre
postán küldve

Egész évre	10	frt	—	kr.
Félévre	5	frt	—	kr.
Negyedévre	2	frt	50	kr.
Egy óra	1	frt	—	kr.

Hirdetési díj:

Országospostai egyszeri beiktatásáért: 5 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr.
Nyitott 4-asas postaiért 20 kr.

Hirdetést vagy reklámot magában foglaló
újságos óra 50 krajczár.

XVII. évfolyam 1890.

Debreczen. Csütörtök, Szeptember 11.

176. szám.

Éljen a király!

Debreczen, 1890. Szeptember 11.

Korszakot alkotó napja lesz holnap Debreczennek.

A magyarok apostoli királya, a megkoronázott felség fogja meglátogatni a magyarok Mekkáját, a kálvinisták Rómáját, a haza szívéét.

Végig lapozva Debreczen őstörténelmét, ritkán olvasható a fényes lapokon, hogy Debreczennek koronás vendége lett volna. Legtöbbször a legnagyobb magyar király, az igazságos Mátyás tartózkodott Debreczenben, azután az évek hosszú láncolatán keresztül, sőt, küzdelemteljes századokon át nem volt Debreczenben magyar király soha. A múlt század vége felé Debreczenen keresztül futott hazájába a svédok szabadságért és vallásért küzdött hős királya XII. Károly, s városunkban hajta le fejét egy éjjel nyugalomra.

Az 1848-iki szabadságharc lezajlása után következett korszakban I. Ferencz József austriai császár, mint ifjú házas jött el szép, fiatal feleségével s Magyarországon tett körutja alkalmával utba ejtette Debreczent is. Nagy ünnepélyekkel, de nyomott kedélyvel fogadta uralkodóját a város népe és az ünnepélyeknek fonalát elvágta hirtelen egy gyászvirág, az uralkodó pár kis leányának halálhíre.

Az alkotmányos újjáébredés korszaka virradt azután a sokat szenvedett magyar nemzetre és e korszakban derült fel Debreczen jövője. Két évtized zajlott le azóta Debreczen felett, eseményekben, átalakulásban nevezetes korszaka az ösmunicipium történelmének. Minden téren modernné váltakozott azóta Debreczen, hogy lépést tartson a fejlődő kor haladásával. De szívben, lélekben ma is az, a magyarság liktető szíve, a szabadság fellegvára, a költő által megénekelte nagy alföldi rónáinak uralkodó királynéja, hol él még a romlatlan hazaszeretet, pezseg a magyar vér honért, királyért.

Most, midőn egész Magyarországot meghódította már hűséges népévé a koronás apostoli felség, jó Debreczenbe egy igazi meleg, forró szívdobbanást érezni Hunnia földének szent István trónjának örököse, hogy elmondhassa, mikor e mélyen dobogó szív liktetését érezte: **enyéma magyarnépszeretete!**

S a magyar nép szeretete kincs, a magyarnépszeretete maga Magyarország. A Kárpát hófedte béreze, Erdély hegykoszorúja, a Duna hőmpolygó habjai ha azt kiáltják hangosan a magyar király felé: **tiéd a magyar nép, akkor egész Hungária talpon áll, megvédeni honát és királyát, ha kell.** De mikor Debreczen szól, szavában párducos Árpádnak őseréjű népe beszél, a magyar nép szíve az ajkakon.

Nem szokott az ősi ezivis város sok tekintetben erényes konzervatív népe lelkesülni könnyen. Mikor megmozdul Debreczen patriciusa szokott egyhangu életmódjában, kivetkőzik mindennapi munkájából, hogy ünnepi köntösét vegye fel, akkor nagy dolognak kell történni a külvilágban.

Háromszáz év lefolyása alatt látott e nép törököt pusztítani lengő kalászos mezején, látta épülni a mecseteket Allah tiszteletére, látta porba omlani azokat a magyar vitézség erejétől; látott e nép szabadságtipró északi népet dus veteményein gázolni, ellenséget futni, hazáját porban, letiporva fekdülni — s azután ismét kelő napot az égen, szabadság derűjét, új korszak hajnalát, de még szeretett királyt nem.

Holnap szeretett királyt készül fogadni. Ezért mozdul meg ősi falai között a patricius nép öregje, ifja. A lassu vért, de tetterős magyarok vénjei, mint megannyi Peturbán, jogot és szabadságot követelő hősök utódai, de királyt imádásig tisztelő fiai a hazának hagyják ott az ősi házakat, hogy elibe menjenek a fejedelmi vendégnek, elkiáltani a még Debreczenben ily lelkesen soha nem hangzott kiáltást: **Éljen a magyar király!**

Ez a nagy esemény lesz a holnapi nap történelme, mely emlékébe lesz vésvé egész Debreczen minden lakosának. Fellobogóztott házak, kivirágzott ablakok telve mosolygó női arczokkal, az utcákon hullámzó néptömeg, közte fényes ruhájú lovagok, mindenfelé ünnep, várják a legelső magyar embert, a királyt.

De hiszen máshol is fellobogóztatták a házakat, virágokat rakhatnak ablakaikba az emberek, hullámszik a nép más város utcáin is, fényes lovagok lovagolnak délcegen paripákon, — hanem Debreczenben mindezt a nagy fényt, pompás ünnepet egy átható érzés járja át, mely szívből szívből száll. Ez az érzés mondja meg nekünk, hogy a király jó hozzánk, a magyar nép szívéhez, a liktető vérhez egy derült napot látni, hogy vele érezzem hű népével, mely erejét, sulyát képezi hatalmának, alapját trónja létezésének, — ez az érzés a büszke magyar öntudat érzése.

Látni fogja itt a magyar király, hogy népe hű, igaz, erős, látni fog szeretetet, érezni fogja trónja hatalmát kifelé, mert a magyar népben van letéve a monarchia ereje, sulypontja.

E nagyfontosságú körülmény adja meg a királylátogatás kihatását a jövőre, fényét a jelenben és engesztelését a múltnak. Ezt érezni fogja minden szív Debreczenben, midőn harangok zognak, ezer meg ezer ember kiáltja szívből a holnapi nagy napon:

Sokáig éljen a magyar király!

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Ünnepidő.

Templomná lett a város, oltár minden kebel,
Debreczen hű szíve Felséges névre ver.
Mi eszmét, érzést adhat, mi bennünk isteni,
Felséges Ur! megszólal téged köszönteni!

Mindenható Isten csillag-trónusodon!
Halld a nép imáját! Add, hogy hozzád jusson!
Világot kormányzó szemed nyugtasd rajtunk!
Hiszen Őt tisztelve Téged imád ajkunk!

Ami ezer hű szív egyesült egy szívé,
Forró imádságát Istenhez vitte,
Kinyitott az égbolt, szállt az ima, szállt, szállt!
Áldja meg az Isten Magyarok Királyát!

Utolsó csöppjéig Erte folyjon cédánk!
Végző lehellelég Erte halunk, élünk!
Ezredéces múltunk büszkén nézzen rája,
Szálljon a Királyra az Isten áldása!

Hatalmát, nagyságát egész viláig lássa!
Lássa, irigy szemmel tekintsen le rája!
Egygyé forrt a nemzet kedves Királyával,
Szembe tudna szállni pokol viharával!

Ami ezer hű szív egyesült egy szívé,
Forró imádságát Istenhez vitte,
Kinyitott az égbolt, szállt az ima, szállt, szállt!
Áldja meg az Isten Magyarok Királyát!

Mátray Lajos.

A király és a magyar paraszt.

Királyunk apai jóindulatáról és leereszkedő nyájasságáról sokat tudnak beszélni Gödöllő környékén a parasztek.

Számtalan csinos történet van megörökítve, melyek — mint megannyi arany sugár — ragyogó fényt vetnek a nagy király hitke nemes lelkületére. Így a többek között Gödöllő környékéhez fűződik a következő történet is.

A kies fekvésű királylak közelében kátyuba zökkent egy öreg paraszt szekere. A hazai föld marasztaló talaja szíves jóindulattal ölelte magához a megrakott

szekér kerekét. Az öreg hiába biztatta jobbról és balról is a két gebét, azok a legjobb igyekezet dacára is nem bírták kimozdítani a kátyuból, noha maga az öreg is neki fekküldt a saroglyának, hogy csontjai csak úgy ropogtak bele — végre is oda lyukadt ki a dolog, hogy „nem lehet...”

Pedig hát „muszáj” A nap alá hajolt a szürke ég ivén, az anyjukom friss vacsorával várja odahaza, — haladai „kék” minden áron. Kis szünet múlva megint megpatogtatta ostarát a lovak fölött, megint neki dőlt a saroglyának, de bizony egy hajszálnival sem haladt többre a szekér.

Mikor éppen javában kinlódtott, akkor bukkant elébe egy nyagyuri fogat. A tüzes négy ló tánczolva vágatott előre az ut vonalán.

Mintha csak isten küldte volna az öreg segítségére, sietett a „nagyságos urat”, az utszélről megállítani. A „nagyságos ur” pedig, aki nem volt más, mint ő felsége, a király, a paraszt kérelmére megállott s leereszkedő nyájassággal kérdezte, hogy miben lehet segítségére?

— Kérem alásan „nagyságos ur” — mondá az öreg kalapját megbillentve — ha olyan szíves volna és szíjazra segítene — nagyon megköszöném...

Ő Felsége mosolygva kérdezősködött az öregtől:

— Nincsenek fiai, bátya, hogy öreg letéregy törí magát?

— Van, instálom aláson — válaszolt a paraszt — de az egyik nem régen bízasodott el a szomszéd faluba...

— És a másik?

— Az Ferencz Jóskát szolgálja, könyörgöm — így hát nekem kell vesződööm gazdasággal!

— Ferencz Jóskát? — kérde nevetve a király — hát ki az a Ferencz Jóska?

— A „nagyságos ur” még azt sem ismeri? Hej nagy ur ám az, nincsen annak párja messze földön — a király!

Ő Felsége intett kocsisának, hogy a fogat elöl két lovat fogja ki s a mig ez megtörtént és a paraszt szekere elé fogták a gyönyörű két telivér állatot, addig Ő Felsége is leszállt a fogatról.

A paraszt örömsugárzó arczal bala-gott a „nagyságos urra” a kátyuba zökkent szekérhez.

Hanem a terhes szekérhez nem szokott lovak nem igen húzták a paraszt szekerét. Ágaskodtak, trüszkölték, de a szekér csak nem mozdult kz helyéből.

Királyi látogatók Debreczenben.

Nagy és fényes napra virrad holnap a délibábos rózsáság híres városa. Ilyen napot nem ért többet még Debreczen; ehhez hasonlót is keveset hosszú évszázadok folyamán, melyekről öreg irások szólnak emlékeztetnek okáért.

Fejedelmi vendég száll holnap hozánk, ná jobbágyaihoz, dícsőségeen uralkodó királyunk, a kiről el vagyon ismerve, hogy ennek a vén monarchikus Európának a legalkotmányosabb uralkodója. — A fejedelmi vendég pedig olyan ritka erre mi felénk, mint a fehér holló. Ha József főherceg ő Fenségsége évente meg nem látogatná városunkat, a legtöbb debreczeni bensülött csak úgy hirtől tudná, hogyan nézhet ki egy királyi herceg.

Majd nem unjonk elszámolhatjuk a krónikák lapjára följegyzett emlékeztetben maradt látogatásokat, melyekben a mi városunkat uralkodó fejedelmek valaha szerencsétlítették.

Epen egy ember öltöje, hogy Ő Felsége legutóbb Debreczenben járt; de akkor még nem egy emlegették: jön a király; hanem: jön a császár. A ki másként mondta, könnyen veszedelmes gyanuba keveredhetett 78 esztendőre kell visszafelé mennünk, hogy másik uralkodót találjunk, a ki szintén körútjába éjtette Debreczent. Am Szent István koronája az ő fején sem ragyogott; ő akkor tényleg még uralkodó sem volt, csak társalkotmányzó édes anyja mellett. Még messzebb bolyonghatunk visszafelé a történelemnek abban az időben vérel áztatott mezőin, míg rábukkannak a koronás királyra, a ki legutóbb fordult meg ebben a „mezőben épült erős kerítés nélküli városban“.

Anak 352 esztendeje, ha az utolsó nemzeti királyt Szapolyai Jánost tekintjük, a ki azonban a nemzet egy tekintélyes része sohasem, ösmert el törvényes királynak; és 400 esztendeje, ha II. Ulászló, még több, ha az igazságos Corvin Máttyás átutazását számítjuk.

Azt is megjegyezhetjük e helyen, hogy Debreczen sohasem volt uralkodóknak, királyi hercegeknek kedvenc mulató helye: legálább a fenmaradt krónikák ilyen kiünte tésre nem emlékeznek. — Attila király palotáját is odébb nyugot felé, Újvárosra tul helyezteti a szájhagyomány.

Nem is csoda, ha nem lett királyi lakóhely, fejedelmektől kedvelt mulató várossá Debreczen. Sem folyóvíze, melyet bebocsásának a sáncokba; se magas hegye, melynek ormára büszke sas fészket rakjanak, se rengeteg erdőségei, hol nemes vadat üzengenek. Hajdanta pedig vagy vízarok között, vagy magas meredek hegytetőn volt tanácsos lakni a nagy urak hol emberekre, hol vadállatokra szerettek vadászni.

Ha Debreczen fekvése nem kedvezett is annak, hogy fejedelmi vendégek szívesen és buzamosabb ideig mulassanak falai között, az Arpádok korában mégis — azt lehet következtetnünk, — gyakorta láthatott koronás uralkodót, királytestvért, királyfiakat.

Mikor a becsúgyó királyi herceg a tisztántúri vidék elnyerésével dugta vissza pártúttó kardját hüvelyébe; mikor országpusztító kunok, bolgárok, besenyők leigázására kirá-

lyaink maguk vezették hadaikat; mikor panaszt hallgatni, törvényt tenni jártak országszerte; vagy mikor a nagy királynak Szent Lászlónak csodatevő sírjához zarándokoltak fénylő Nagyvárad városába.

Mindezek a királylátogatások azonban írásban nem maradtak fenn; csupán valósínűséggel bírnak; már csak azért is, mert Debreczen már az Arpádok korában is olyan jelentékeny hely, hogy saját várispánja van; királyaink czimerrel, privilegiumokkal ajándékozzák meg, a miket pedig abban az időben minden ok nélkül és érdemetlenül nem igen osztogattak.

Zsigmond és a Hunyadiak

Az első fejedelmi látogatás, melyről Debreczen város történetének tudós megírója, a nagyérdemű Szűcs István emlékezik a Zsigmond királyé a ki királyi kegyelmének gazdagságát különösen bömértekben érezette az ő városával (civitas nostra Debreczen) a hol ő több ízben megfordult. Ez már abból is megtetszik, hogy az 1405 dik évben kiadott kegylevelében foglalt és Budáéhoz hasonló kiváltságok viszonzásául többek között kikötö: „Mikoron pedig városunkon keresztül utazandunk, minden alkalommal egy napi élelmet adjon a város.“

Zsigmond király 1412. március 31 dikén időzött Debreczenben. még pedig egy másik koronás uralkodóval, Jagelló Ulászló lengyel királlyal. A Jagelló, a kivel sok vérontás helyett Veres Orszórszag meg Podolia miatt támadt viszályt egyenlített ki barátságos találkozásban. Lublyórol hozta le Tokajon keresztül Zsigmond király, miután Kassán egy hétig vendégelte. — A két király Tokaj és Debreczen között a mezőn hált s másnap érkeztek Debreczenbe.

Itten csak egy nap és egy éjjel maradtak; mindazáltal föltehető, hogy a vendéglátás nem csekély mennyiségű pénzárba kerülhetett a városnak, ő tartozván az 1405-ki kegylevelé értelmében a királyt egy napi élellemmel ellátni. — A királyok pedig abban az időben is méltóságukhoz illő számos kísérettel utaztak. — A két uralkodó Debreczenből Váradra utazott László király koporsójához. A kegyes lengyel király gyalog ment; Zsigmond pedig lóháton.

Erről a kettős király látogatásról jegyzi meg Segesvári István az ő krónikájában, hogy ilyen eset sem az előtt, sem azóta nem fordult elő Debreczenben. — A két király Váradról Egerbe s onnan Budára tért vissza; így valószínű, hogy Debreczent újból utba ejtették.

Tíz év mulva megint említés tétetik Zsigmond debreczeni látogatásáról. Ez 1422. jan. 9 és 10-én történt. Ekkor is Váradra igyekezett Szent László oltáránál segítségért könyörögni Giskra huszita vezér ellen, a ki seregét kevéssel azelőtt megverte.

Ez a látogatás azért bir Debreczenre nézve némi nevezetességgel, hogy Zsigmond király, a Csákyak és Mariaasyak részére Debreczenben akkor kiadott oklevelekben, Debreczent már nem „városunk“nak (civitas nostra), hanem mezővárosnak (in oppido Debreczen) nevezi. Ez idő alatt már a Bran kovics György földesurasa alá jutott a város.

Halála előtt egy évvel is volt Zsigmond Debreczenben; nevezetesen 1436-ban újra Debreczenen keresztül látogatta meg Nagyváradot.

— Mondom, hogy nem „nagyágos ur“, hanem Ő Felsége, a király — magyarázta a kocsis és faképnél hagyta a bámoló öregot.

Az öreg pedig sietett haza. Kipuczovalta kérges csizmáját, előkerestette az anyjukommal czifra labjait — melyet először és utóbbára ezeltt vagy harminczöt évvel viselt volt lakadalmán, aztán a csutorát megtöltötte a pinczében saját termésű óborral, de még hü séges életépárjának sem árulta el, hogy micsoda járatba készül.

Nagy hirtelen ott termett a gödöllői kastély udvarán,

Soká elámult bámult a remek épületek oszlopain, a tükör tisztaságon, míg végre a kocsisra talált, ki a fogattal előállott, hogy Ő Felségét sétakocsizásra vigye.

Nyomban kérdézködött a kocsisról a „nagyágos ur“ után.

A kocsis felvilágosította, hogy Ő Felségével nem lehet ám csak úgy beszélni. Előbb elő kell magát jegyeztetnie a kihallgatásra, aztán bejelentik s b. A paraszt azonban ilyen hosszadalmas szemoniáról hallani sem akart Ő sürgősen akart beszélni a „nagyágos urral“ akármilyen módon.

Mig az öreg a kocsisal pörlekedett, hogy neki sok dolga van oda haza s ennél fogva nem ér rá végig várni a ceremóniát — egyszerre ruganyos léptekkel kilépett a kastélyból Ő Felsége és a fogat felé sietett.

Az öreg azonnal szemébe ötlött a királynak. Nyájasan kérdézködött hogyléte felől, a mi febtáriorította az öregot.

— Kérem alásan „nagyágos ur“ — kezdé az öreg — sokat hallottam Máttyás királyról, hanem olyan király, mint a „nagyágos ur“ olyan nincsen! A ki a szegény embert úgy kiségti nagy bajából! — Azért jöttem, hogy megháláljam!

— Szép, szép, nagyon szép — mondá Ő Felsége derült arccal — hát a fiai hogy vannak? Különösen a katona fia?

A nagy Hunyadi Jánost, általában a Hunyadi családot, melyet Debreczen város félszáz évig uralt, mint földes urait, szintén gyakorta látta maga körében a város lakossága. — Hunyadi János 1445 febr. 20-án, kevéssel az oly szerencsétlen kimeneteli várnai csata után, Debreczenből iratott Vitéz Jánossal levelet a francia királyhoz és a raguzaiakhoz segélyért a török ellen.

Máttyás királyról kétszer találjuk év szerint is feljegyezve, hogy Debreczenben volt; ha bár a nagy király gyermek korában hosszú időket töltött édes anyjával együtt abban a nemesi házában, mely a hagyomány szerint a mai színház helyén állott.

Hollós Máttyás ép olyan hálás szeretettel viseltette a családjához legválságosabb időkben is hűséges Debreczen iránt, mint szülő városa, Kolozsvár iránt. Mindkettőt elhalmozta királyi jóindulatával, atyai pártfogásával.

A debreczeni vásárokat is Máttyás király emeite országos hírnévre, az által, hogy Nagyvárad helyett Debreczent rendezte az alföld kereskedelmi rakhelyévé. — Itt kezdődik a két város versengése egymással.

Máttyás király 1467. aug. 31. és 1468. jan. végén fordult meg városunkban, mikor híres fekete katonáinak élén itt vonult keresztül Erdélyországban Veres Bonedek által támasztott zendülés lecsillapítására.

A két Jagelló és Szapolyai János.

II. Ulászló király is több ízben ejtette utjába Debreczent, miután ő is nagy pietással viseltette Sz. László nagyváradai sírja iránt. Így nevezetesen megfordult Ő Debreczenben 1494-ben és 1508-ban. A debreczeniek Dobse Lászlónak is szíves kegyében állottak. A város levéltárban tucizat száma talhatók az ő kisebb és nagyobb adomány levelei.

A szerencsétlen végű II. Lajosról nem olvastuk, hogy valamikor Debreczent meglátogatta volna; mindazáltal ő is megerősítette a régi kiváltságait minden uralkodóval megújított debreczeniek vámentességét.

Az utolsó nemzeti király Szapolyai János, a ki nem csak fejedelme volt az Erdély szomszédságában fekvő Debreczennek, hanem földes ura is, még pedig ezt hálásan ösmérhetjük el róla, sok jó indulatot tanusított atyai gondoskodású földes ura, több ízben meglátogatta az ő Debreczenét.

Abban a háborús, pártoskodó időben sohasem jött János király csupán a szolgáló személyzetével. — Egész hadsereg járt a nyomában, hol nagyobb, hol kisebb, a mint jó vagy rossz szerencséje engedte.

Bizony ilyen alkalmakkor a hadsereg is, a város erőszakolt vendége volt, nem csak a katonaság hadura.

Elképzelhetjük hát hogy a hadi zavarásokkal sokképen sanyargatott város népe, minden hűség és ragaszkodás és számos királyi kegyelvelek, e legtöbbször írott malasztok daczára is nem valami lelkes örömmel üdvözölte az ilyen királylátogatásokat.

Egy évvel a gyászos emlékü mohácsi csata után részeseit Debreczen egy ilyen királylátogatásban. A szintén Székesfehérváron és törvényesen megkoronázott I. Ferdinánd vezérei Sajó-László tönkreverték Jánosnak a mohácsi ütközetből elkésett hadseregét. — A vert király Debreczenbe vonul vissza s 1527-nek karácsonyát itt töltötte, rendezgetvén szétzilált hadának roncsait.

— Köszönöm alásan — jól. Édes örömmel szolgálja a „nagyágos urat.“ De ki is ne szeretné az ilyen jó királyt — az Isten áldja meg minden jóval! . . . Hát a „nagyágos ur“ becses családja? — hogy és mint van? Sok szép-t beszélnek a „nagyágos asszonyról“ is! . . . A ki a szegényekkel annyi jót tesz, a sebesülteket ápolja . . . az nem is olyan közönséges felharszemély, instálom alásan, az az égől csöppent angyal . . .

— Köszönöm . . . jól . . . jól . . . mondá kitérőleg, hangos nevetéssel Ő Felsége.

— Hát a kedves gyermekek? — ugy-e, instálom van elég öröm bennük? . . .

A kulacsot fenetlejes nyájás arccal nyujtotta Ő Felségének, aki azt átvevén néhány aranyat nyujtott a parasztnak vizonzásul.

— De már kérem alásan — szabadkötött a paraszt — ezt nem fogadhatom el a „nagyágos urtól“. Nem azért hoztam ám én ezt, hogy pénzt kapjak érte. Ősi magyar szokás szerint meg kellett hálálnom nagy szíveségét . . . Nem, kérem alásan, nem kell! . . . Világért sem!

— Ugy hát, öreg, küldje el katonafiának. Anusk bizonyára jól fog esdi egy kis segítség! . . .

— Az már igen . . . Köszönöm alásan! Elküldöm s tudom megörzi holta napjáig és hálálval fog ráemlékezni, hogy Ő Felségétől, a nagy-lelkű királytól kapta azokat . . . Csókolom áldott kezeit „nagyágos ur“.

Ő Felsége felszállt a fogatra és „tovasietett. Az öreg parasztnak pedig eszébe jutott még valami. Sietve kiszaladt az utcára és Ő Felsége után kiáltotta:

— Kérem alásan „nagyágos ur“, adjon egy kortyot a borból a kocsisnak is, mert az is derék legényám!

Alig egy év mulva megint Debreczenben találjuk Verbőczy királyt. Okt. 2-án érkezett Lengyelországból, a hol hasztalan kopogtatott segedelemért vetélytársra ellen. A ferenczen-diek klastromában*) szállott meg, a hol megébedelt s másnap tovább ment kicsiny seregével Makó felé, honnan a török szultán parancsából Mezet bég sietett üdvözlétére.

Az erdélyi fejedelmek.

Miként egész Magyarországra, ugy Debreczenre is felette siralmas idők következtek ezután: Nem e rövid rajz keretébe tartozik annak a nyomorúságos kornak festése, amelyből mégis arattunk annyi dícsőséget, hogy „ezek a válságokban változatos idők fejtették ki Debreczen életbölcsességét.“

A Gondviselés az erdélyi fejedelmek fenhatósága alá helyezte városunkat másfélszázadra. Uralkodók ezután is fordultak ugyan meg gyakorta Debreczenben: az erdélyi fejedelmek, a Báthoriak, Bocskayak, Bethlenek, Rákóczyak stb. s e fejedelmi látogatások egynemelyike áldásos következményü volt Debreczenre nézve; de Magyarország megkoronázott királyai közül sem ez idő alatt, sem még azután is, hogy Erdély és vele együtt Debreczen tényleg visszakért a Habsburgok uralma alá, egyet sem üdvözölhetett falai között e város közönsége.

Különben is ezelőtt nem utazgattak annyit az uralkodók, mint ma a gőz és villany korszakában. Sem politikai, sem baráti viziteket, mint mostanában Vilmos császár, nem tettek. Ha olykor-olykor nagyobb utra szánták el magukat, rendesen vér fakadt, tüz támadt a nyomukban. A Habsburgi királyok pedig évszázadokon keresztül Magyarországra alig jöttek belébb a koronázó város Pozsonynál.

XII. Károly svéd király.

Az uralkodóházból II. József volt az első, a ki Debreczent is részesítette a fejedelmi látogatás örömeiben. De mielőtt arról szólanánk, meg kell emlékeznünk a királyi látogatók elszámolásában XII. Károly vitéz svéd királyról, a történelem e nagy alakjáról.

XII. Károly, a XVIII. század Napoleona, dícsőségeinek alkonyán fordult meg Debreczenben. Benderből, az ő Elba szigetéről tért vissza hazájába, a pultavai vesztett csata után lóháton, csekély számu kísérettel. Néhány haditszt és lovász követte. — Ez volt az a híres bravur ut, melyet 14 nap alatt tett meg Benderből Stralsundba.

1714. november 13-dikán érkezett a király Debreczenbe, egészen váratlanul. A koronás hitsorsosnak a debreczeniek szerettek volna ünnepeles fogadtatást, királyhoz illó udvarlást kifejtetni; ámde szándékuktól el kellett állaniok. — Mert XII. Károly incognitó utazott s ugy sietett, hogy az az egy éjszaka, melyet apáink között töltött, pihenés is rövid volt, nem hogy az alatt magát ünnepltesse.

A hős fejedelem szerkesztőségünkkel szemben lévő házában szállott meg, a mely akkor Diószegi Sámuel főbíró uram volt, jelenleg pedig a Várad Szabó Miklósa.

A felszelen vacsora alatt kellemesen találta magát a király. Mert a főbíró ur rögtön hírt adott a tanácsbálieknek, a tiszteletes predikátor uraiméknak, a kiknek társaságában jöfélék érmelleki mellett kedélyesen töltötte a pihenés rövid óráit svékusoknak Péter czárt verő király.

II. József császár.

II. József császár az időben még társ uralkodó édes anyja Mária Terézia mellett, királyi haragnak nehéz súlyát érezettni indult Debreczenbe.

A polgárságnak volt oka, hogy ne valami nagyon örvendezzen ezen legmagasabb látogatásnak, a milyen pedig Habsburgok részéről egészen az ideig nem érte Debreczent.

A városnak a baja egy Endrődi Jonik nevű balázsfalvai oláh szerzetes miatt gyült meg aki levetette a reverendát és reformattussá lévén megnősült és népes családnak lett atyjává. Debreczen város senatusa befogadta a derek oláh s kényeret adott neki a városi könyvnyomdában mint betűszedőnek.

A helytartótanács pedig, besugatván neki az üldözött protestantizmus szaporodására szolgáló ezen hitelhagyottság, követele a tanácsból Endrődinek elfogatását. A lelküsermet] és valóságos meggyőződés szabadságát tisztelő magistratus azonban megtagadta a rendelet teljesítését, nem akarván eszközül szolgálni a szabadkallás gyakorlat akadályozásában, de a mely megtagadást a felsőbb hatóság iránti tiszteletlenségnek sem kívánta tekinteni.

Debreczennek ezt az eljárását a felsőbb és a legfelsőbb helyeken sokáig nem tudták megbocsátani. — Azonkívül, hogy a nem katolikus tanácsbáliek egy évi fizetését kath árvaltáztet javára lefoglalták s hogy a tanácsba még több kath. tanácsnokot neveztek ki, a vál. hites közönség szabad választási jogának érzékeny megcsorbításával: II. József császárnak, 1770-diki körútja alkalmával meghagyta felségs anyja, hogy királyi nehéztelést éreztesse a város előljáróival s őket merész tettöktért keményen dorgássa meg.

Május 18-án épen pénteki napon érkezett a felvilágosodott József császár Debreczenbe Várad felől Albert száz tescheni herceg és Lascy tábornagy kíséretében. Szállása a „Fehérlő“ vendéglő emeletén volt berendezve. Alig hogy leverték a császárról az uti port, kíséreté egyik tagja lekiált a folyosóról,**) hogy „supé-

*) A ferencziek, vörös barátok klastroma abban az időben a mostani városi istálló és magtár helyén feküdt, mely Batory Kristóf adományozása folytán jutott a város birtokába 1578-ban.

***) Szűcs István Debrecze szab. kir. város történelme. III k. 789. l.

int Debreczenben Okt. 2-án érkezett talan kopogtatott en. A ferenczren- meg, a hol meg- ent kicsiny sere- a török szultán t üdvözlétére. felmek.

szágra, ugy Deb- dök következtek keretébe tartozik ak testése, amely- tesőget, hogy tos idők fejtették

fejdelmek fenha at mástélszázadra, k ugyan meg gyá- lyi fejdelmek, a ek, Rákóczyak stb. nyemélyike állidos zenre nézve; de királyi közül sem n is, hogy Erdély yleg vszakkerült a et sem üdvözölhe- semé.

utazgattak annyit és villany korszá- i viziteket, mint m tettek. Ha oly- nták el magukat, dt a nyomokban. zázadokon keresz- k bellebb a koro

király.

zsef volt az első, e a fejedelmi lá- t erről szólnának, ályi látogatók el- v itéz svéd nagy alakjáról. zázad Napoleon, meg Debreczen- getéről tért vissza esata után lóhá- Néhány haditszt az a híres bravúr meg Benderből

érkezett a király ni. A koronás hit- ttek volna ünne- üdvárllást kifeje- llett állaniok. — azott s ugy sie- , melyet apánk id volt, nemhogy

ögsgünkkel szem- g, a mely akkor mé volt, jelenl- fiklőse.

kellemesen ta- bíró ur rögtn tiszteletes predi- szágában jóféle lttötte a pihenés zart veró királyá.

zár.

az időben még Terézia mellett, érezettni indult

hogy ne valami agasabb látoga- sburgok részéről reczent.

Endrődi Jonik miatt gyült meg reformátussá le- nak lett atyjává. fogadta a derék városi könyvnyom-

beszogatván neki porodására szole- tte a tanácstól ösmert] és val- sztelő magistra- lelet teljesítését, a szabadvállas a mely megta- tiszteletlenség-

ását a felsőbb és em tudák meg- nem katolikus ácsba még több a vál. hites kö- érzékeny meg- rnak, 1770-diki felséges anyja, éreztesse a vá- tőkért k e m é-

e ki napon ér- császár Debrec- szcheni herceg Szállása a „Fe- rendezve. Alig port, kísérté-”) hogy „supe-

klastroma abban magtár helyén fe- ása folytán jutott kir. város törté-

tintendens Szilágyi Sámuel menjen fel. Ment az, kövér termettel, palástosan s keresztül furva- magát az udvaron, lépcsőkön s folyosón összetö- dult sokaságon, elfutva jutott be a császá- élé, ki már ekkor az üdvözlétét végzett főbíró Pándi Jánost és a városi tanácsot hatalmasan megfeddette és lángolt neheztelésében. Szilágyi kérte a fejedelmet, hadd vehessen lélegzetet s s kevés pihenést.

— Mit tenne Ön? ha uralkodó volna — alattvalóival, kik oly vakmerően és tiszteletlenül merték átágnai a királyi parancsokat? kérde a császár a szorongó helyzetbe jutott superin- tendensnél.

— Felséges Uram! én királyilag gondol- kozni nem tudok, — kezdte válaszában Szilágyi Sámuel s hosszasan, el nem akadva adta elő, a mivel a vétségen könnyíthetett s bátran fejte- gette közközösét azon hű alattvalónak, ki a lelkiismeret tilalmát a felsőbb parancsokkal ellenkezőben látja.

A császár meg volt illetődve s egészen szelidre változott beszéde közben igen gyakran érintette a superintendens reverendájának gon- doimat.

Szilágyi Sámuel a magyar protentások or a álapotja felől élénken kérd-zősködő császár előtt azt is elpanaszolta, hogy a bé- csi és pozsonyi ceasorok olkoboogtáját a külföldi akadémiákról hazatérő prot. ifjak könyveit; mire a császár még az nap gyors- postán elrendelte, hogy a főtiszteletű ur fiá- tói is ekoboogt könyvek azonnal vissza- adassanak.

A milyen szorongó aggodalmakkal várta Debreczen néps a császárt, ép olyan forró szeretettel kü nyezte rövid tartózkodása alatt mintán köcsönösen közelről és belsőleg is megömerhették egymást, — a mely titonak zárját Szilágyi Sámuel superintendens tapin- tata és bölcsessége nyitotta fel. — A császár már az ebédnél megengedt, hogy a nép az ő szemléltetése végett az ebédlo teremben ki- és bejárhason, mi alatt öreg civis asszonyok hódolatul csókolgatták a nemes zivircs. császár ruhájának szegélyét, a ki újával szelid- nyonyegedőve így szól: n o m s z a b a d.

Ebéd után a nagy templom (a mostani helyén állott, hajdan Sz. András nevével ne- vezett fél ezer éves öreg templom) és a kol- legium megtekintésére menvén, a köréje özőlő sokaságot erővel visszataranni akaró városi hajduknak azt megtiltotta eze kal szavak- kal ne bántsd — én n e p e m!

Az öreg templom ajtajában Szilágyi Sá- muel elfogadta predikátor társaitól környezve a császárt, a kit ettől fogva a superindens kalauzolt.

I. József figyelmét semmisen kerülte ki. — Tudakozódott az urvacora osatásról és helyéről, a pedikálásról, a templom feliratairól; majd a kollegiumban, a hol 2000 diák üdvözölte lelkesen, a diákszobákról, a tanuló ifjuságról, ennek életmódjáról, a tanulmányi rendről stb. A könyvtárban Chrysostomos műveit és Calvin „Institutiones religionis christianae” című könyvét parancsolta felmutatni, melyet mi- don a hittani könyvszekrény alsó szegletéből adtak volna elő, a császár kivánsian kérzte, miért tartják ezt a becses könyvet oly ala- csony és félre eső helyen? — Szilágyi így felelt:

— Azért Felséges Uram! Mert ez, miut valami szegletkő, alapja annak a vallás tudó- mánynak, melyet a ref. kollégiumi ifjuságnak tanitunk.

Kimenvén a császár a neki nagyon meg- tetszett könyvtárból a superintendenssel még Calvinról, a fejedelbergi káteról, a páterekről és prágai Jeromosról beszélgetett. — Mint Debreczen történetének tudós írja megjegyzi: hihető, hogy a nem soká elkövetkezett tü- relmi rendelete beszélgetése- nek volt eredménye.

József császár ezen nevezetes látogatása Eger felé s a következő vasárnap 20-dikán Szilágyi Sámuel a kistemplomban e me textus alapján predikált:

„A királynak vidám orozájában élet va- gyon, kinek akaratja olyan mint a tavaszi é- onék sűrű köde” (Péld. XVI. 15.)

Főherczegek.

József császár ezen nevezetes látogatása után ismét 72 esztendő teit el, mire Debre- czen újból szinről-szinre láthatta uralkodóját. A királyi családnak néhány tagja azonban ezen hosszú idő alatt nehányzor felkereste a gyorsabb fejlődésnek indult Debreczent, mely minden ilyen napot ünnepek tekintett.

1805 jul. 18- a felejtethetlen nevű nádor József főherczeg látogatásáról lön emlékeze tessé, a kinek tenseség családa azóta szaka- datianul kegyes jóindulattal*) viseltetik Deb- reczen iránt.

1807 május 14-ikén az asperni győző Károly főherczeg, Albrecht főherczeg ő fen- ségének édes atyját,

1810 julius 2 án Rajner főherczeg, 1810 és 1822-ben estei Ferdinánd főher- czeg és a cumberlandi Ernest Agoston herczeg.

1847-ben István főherczeg-nádort és 1851 okt. 21-én Magyarország katonai kormányzóját, Albrecht főherczeg volt sze- renes üdvözölhetni Debreczen. Albrecht fő- herczeg ekkor a kollégiumot is meglátogatta.

*) A levéltárban őszűtt ékönyvek tanúsága szer- int a nádor különös jóindulatának jeleit tapasztalta Debreczen polgársága 1818-ban az o h a t i, z a m i, he- gyesi, h a l á p i, b á n k i és t a n c s i k a i p u s z t á k z a l o g o j e - nek meghosszabbításánál.

Ő Felsége látogatása 1852-ben.

Ő Felsége holnap harmadjára látogaja meg Debreczent, Két első látogatása arra a sötét, gyá- szos idő-zakra esik, a mikor még verőztek és égettek a sebek, honfi szivekben élénken élt a bus emlékezet, jog és szabadság nehéz lánczot csörgetett. Ekkor történt hogy Esz- terháziak, Károlyiak, Zichiek, App nyiak és W. neheimok ösztintű ki merték mondani Magyarországn hangulatát tapogatózó katonai kormányzó előtt, hogy ők epen nem szán- dóznak Ő Felségének fogadtatására önkén- tes demonstratiókat rendezni, hanem ha pa- rancsolnak velők minden elemmondás nélkül hódolnak a parancsnak.

A hivatalos hatalom csinálta meg aztán az egész országban a fogadtatást, a mely pompás, fényes, zajos, lármás is volt ugyan és temérdek pénzbe került, de hiányzott belő- le, az a mi a holnapji fogadtatásnak legbe- csebb, legrágább alkotó része leend: az ösztinteség, a fejedelmi erényekben gazdag koronás király iránti imádatással határos sze- retett.

A városi levéltárban 1852-ből számos rendeletet találunk Eszák Bihar megye főnö- kétől, és a nagyváradit, kerületi tőispántól, hogy a fogadtatás külső diszre nézve kifogás- lan legyen.

Igen érdekes e tekintetben a kerületi főispán rendelete, mely a következőket paran- csolja meg a polgármestereknek, a ki akkor Poroszlay Fridrik volt:

Elvárja, hogy Ő Felsége illendő fog- pával s a legmelyebb jobbgyi hódolattal fog- dattassék; a nép mindenütt ünnepélyes ruhá- ban otthon (igy) tartózkodjék; a polgármester Ő Felsége előtt a tisztikar hódolatát a város- házában bemutassa; a városháza pedig a legtisztességesebben elkészítettessék, az utak kijavítottassanak.

Hódolatnyilvánítások különösen a községi előjáróságától és a papságtól illenek; de ezen beszédek rövid tartalmuk legyenek, azokban minden politika mellőzendő, csupán hódolat foglaltatván azokban s bennök mindenütt Cs. kir. apostoli és nem e y e d ű l a királyi czim használandó.”

Továbbá: Az álladalmi épületeken csu- pán a feketesárga lobogók tüzendők ki, más kö ségi és magán épületeken, diadal- kapukon a feutebb lobogók melé a nemzeti három színű is kitűzendő ugy a testületek, község k, ezéeknek is a szokásos zászlók- kal szabad megjeleniök (később egy más rendelet a felség lovainak megkrokosodásától tartva, a testületek és céhek lobogójának hasz- nálatát eltiltotta); — azon megjegyzéssel hogy a cs. kir. fekete sárga lobogó és a cs. kir. házfelérvörös színű lobogója is egy n l ő s z á m m a l meg- legyen, ugyanaz érődik a magán épületek ról és hol a fontebb lobogók mellett még a családi színek és lobogók is használhatók.

Míg az előkészületek folytak, termé- szetesen élénk levél váltás folyt Nagy-Várad és Debreczen között. Egy izben Sz ö l ő s s y J á n o s városi rendőrök a — későbbi polgármester elküldötte a tervezett fáklás zene alkalmával ált a mondandó üdvözöl- beszednek a szövegét Reviczky Meny- h é r t megyefőnököz cenzura végett azzal az óvatosságra mutató kérdéssel: magyarul lehet-e szóoklani.

A helyrendőrökönk ur nem volt szeren- os és a beséd formájával, mert terjengősnek ta- lálták azt döntő körökben s ott esialtak Szöl- ö s y J á n o s n a k máik szónoklatot, a m y mindössze ennyiből állott:

„Ő cs. kir. apostoli legkegyelmesebb urak- kat népei boldogságára a Mindehátó sokáig éltess-!”

Közben folytak a toborzások a hódoló deputatiókba a városi előkelő polgárai között. — Talá tunk a polgár mester e dei forgal- mazványi között egy meghívót a polgárokhoz, hogy ezek jún. 19-én Ő Cs. apostoli Fe sége hódolattal üdvözlésre dísmagyarba öltö- ve jelenjenek meg. A névsorban vannak: Szob- szolai Papp István, egy lelkes társával, Huzly Károly, Kálmáncz helyi Gábor, Nagy József, Orbán János, Horváth József, Dragota Ignác, Kovács Lajos, Barnáth Lajos, Tóth Sámuel. Ott van a névsor végén F é n y e s Lajos és P a t a y István is, hanem ezek nevét — miért — miért nem, utólag keresz- tül húzta a polgármester. Talán azt gondolta ezeket ugyan hasztalan szólított fel.

Mikor már az előkészületek nagy része befejezve volt jelentette a polgármester Vá- radra: „Po g á r o k b ó l 6 0 0 f ö n y i t i s z t e l g ö b a n d e r i u m s z e r v e z t e t t i k, e n n e k k i s é r t e m e l l e t t t a r t a n d j a F e l s é g e s u r n a k a v á r o s b a v a l ó b e m e n e t e t e t, h o l a d i s z m n e t a z u r a i k o d ó t t m i n d e n k o r é l n i h a n i k é s z m a g y a r n é p c z e i n e k t ö m ö r t s o r a i k ö z ö t t f o g a v á r o s h á z a h o z b e v o n u l n i . . .”

Ő Felsége ezen körutjára június 11-én indult Pestről Félégyházán, Csongrádon, Orosháza, Mezőhegyesen, Pécskán, Temeváron, majd Aradon, Váradon keresztül jövén, jú 1. 19-ikén szombat d. e. 11 órakor érkezett kocsin Albrecht főherczeg ő felségével együtt a város határához.

Ha az akkori hivatalos szemüvegeken keresztül olvassuk a jelentéseket, ugy az a fogadtatás a külsőségek fényére, a lakosság lelkesedésére, az alattvalói hűség, jobbgyi szeretet nyilvánulásaira nézve valami csodá- lator és elragadó lehetett.

A Gyugorinál Proszlay Fridrik polgár-

mester üdvözölte Ő Felségét a „határtalan öröm ömledésének forrón óhajtott áldott perczében.”

Ő Felsége ezután a 600 fönyi kék ingbe, gatyába öltözött banderistától kísérve, lóháton jött be a város alá, a hol szemlét tartott a helyörség felett s ugy vonult be diadalkapuk alatt, a felállított ezéhek, iskolásgyermek, kereskedők, roppant embertömeg soraival kö- zött, miatt a katonai zenekar a „Gott er- halte”-t játszotta.

A városházánál, a hol szállás volt számára berendezve, a disruhás nemesség, papság, közte Szaniszló várad püspök és Szoboszolai Pap Ist- ván superintendens, államhivatalnokok, tanárok, a tanács tagjai várták Ő Felségét. E helyen Szöllössy János helyi rendőröknek tolmácsolta a város jobbgyi hódolatát.

A lépcsőn és a folyosón „egyforma fehér ruhában öltözött nevendék és idősebb uri szép hölgyeink ártatlan s egyedül tiszta szívből eredő kellemes éljen rivalgásuk között kezeikben tartott virág koszorukat Ő Felsége elé szórták.” — írja egy egykoru hivatalos jelentés.

Majd a hódoló küldöttségeket fogadta Ő Felsége s azután a kevényezőknek adott leg- kegyelmesebb audientát. Ez utóbbiak között voltak az olmitzi várórságban szenvedő K. T ó t h M i h á l y családjaknak tagjai, a kiket meg- nyugtatólag bocsátott el Ő Felsége.

A császár akkor számos épületet és inté- zetet szerencsétlenül magas látogatásával. A kegyesrendiek algymnasiumában az öreg Kardhordó Ambrus üdvözölte, meg egy kardos kis diák. A kollegiumban Szoboszolai Pap Ist- ván fogadta. — A tanuló ifjuság lelkesedése nem ösmert határt. Ő Felsége megjelenését olyan „tartós és érzékeny üdvözléssel” fogadta, hogy az örmökialításokat még a főtiszteletű superintendens ur intésére sem akarta abba hagyni. A kántus a néphymnuszt énekelte. A költői hajlama diákok pedig u. m. Csorvási Pál, Nagy Laszlo joghallgatók, Fülöp Mihály hittanhalgató, Doby Mihály és Sárvány Imre bölcsélet haligatók latin és magyar nyelven ódákat és hymuszokat írtak a nap emlékére, a melyeket a városi könyvnyomda ingyen nyomtatott ki.

Sárvány Imre lantja példának oká- ért így zengett:

Ki ápolólag, mint szerető Atya, Vez iri dicsőség a emberi ezél felé! Népnyilókat: csaknem égi Lény vonádra emelkedik fel!

Mert a magas lángelme szállaltit, Erdély, igazság, gyertyói igalom — Fejedelmi legdicsesz erények — Ének örökre, utóvilágtól

Csodálva, Igy több bíboros Ősied Elnöke, FELSÉG! KIT találnak között Mely hódolattal üdvözölni Nyílt ma nekünk ragyogó szerencsénk,

Igy éi jövőben fen maradó Neved, S a hű magyar nép, szent hagyományóhoz Ragaszkodással, tisztelendő Jobbra virult kora alkotóját

Sándor babérit unnes mines mit irigysned, Ha érlelő a béke gyümölcsöd, S a jog, szabadság, rend uralmát ÖSSZES ERŐKKEL, elidőzted.

Az ifjuság csendes magaviseletét, jó gon- dolkozásmodját meg is dicsérte a Felség előtt a főt. superintendens ur.

Az anyakönyvtárban Ő Felsége is, mint ósatja, megtekintette Kálvin institutiót. E látog- atás fehér márványra vésett arany betűkkel van megőrkítve az anyakönyvtárban.

Megtekintette továbbá Ő Felsége a me- gyei és kerületi törvényesek helyiségeit, melyek- nek szállását kifogásolta, a katonai kórházat és a mellette levő tűzer kaszárnyát, (ma Gilá- nyi laktanyának nevezik), mely utóbbi épületek- ket egy hivatalos jelentés szerint „magyszerűek- nek” találta a felséges látogató.

A városháza nagyteremben pedig a deb- reczeni menyecske és pártás leányok bemutat- ták a császárnak a híres debreczeni kenyeret, bélest, perczet és mézes kalácsot, melyeket Ő Felsége kegyelmesen elfogadott s azokból egy- néhány darabot azonnal elküldött étes anyjának Zsófia főherczegnőnek.

Este fényes kivilágítás volt. Masnap vasárnap, miután Ő Felsége a r. kath. templomban misét hallgatott és a kol- legiumot megszemlélte, a város fogatain kísérel- tével együtt a Hortobágyon keresztül Tisza- Furedre s onnan Egerbe utazott.

Ő Felsége a on látogatása alkalmával a város vendég: lévén, az udvari konyha szükségletai a város küldöttségén szerezte- tek be. A tanács Szöllö- s y rendőrököt bízta meg, hogy gr. Gráne szárnysegéddel eszközöl- tette ki Ő Felségénél, hogy „e sziveséget városunktól jobbgyi hódolatuknak újabb bi- onyságul kegyelmesen elfogadná.”

Gr. G. ú n e S z ö l l ö s s y t e i s ő i z b e n b i z o n y - t a l a n v á l a s z l a z s z a l b o c s á t o t t a e l ; d e a z e b e d v e g e z t e l v e l i g y s z ó l t h o z z a .

— Ti szerencsések vagytok; mert Ő C. kir. apostoli Felsége kéréséteket kegyel- m sen elfogadá.”

A gazdaszonyok előtt nem lesz érde- telen, ha az udvari konyha 24urai szűtsé- geteiről mutatót közünk. A tételeket egykoru hivata os jelentésből vettük.

Tojásokért 16 frt 59 kr, ismét 12 frt 30 kr, rák 7 frt 30 kr, vaj 11 frt 30 kr (ezt B-Ujvárosról hozták), só 107 font, kecsge 11 forint 20 kr, süllő 27 frt 30 kr, szalonna 24 font 18 frt, tej, tejföl, tejsűrű és vaj 208 frt 54 kr, marha és borjúhús 176 frt 45 kr, baromfi 227 frt 30 kr, zöldség 80 frt, 200 iteze bakar bor 150 frt, fűj és óz 75 frt, 24

kenyér 60 frt, 3 barna kenyér 5 frt, 4 csopor mustár 5 frt, liszt 26 frt 30 kr, olaj, bors, fűszerek 7 frt 50 kr, sonka és nyel 24 frt, sajt és papiros (talán a takaró) 6 frt 10 kr, cseresznye 8 frt, újból 4 és 1, font sajt 4 frt 3 kr, fűszerek 98 frt 32 kr, 246 darab béles sütemény 12 frt 30 kr, percz 12 frt 30 kr, 250 iteze asztali bor 85 frt 50 kr, Schaffer Nándornak süteményekért 85 forint 50 kr — összesen 1821 váltó forint és 14 kr, vagyis 728 frt 29 8/10 kr pengőben.

Ennyi é elem nem fogyott el egy nap alatt. Sok meg megmaradt belőle; azok na- gyobb részét pedig a fő és alárendelt szaká- csok magukkal vitték.

Az akkori fogadtatás mindegy 3500 frtba került a városnak.

Ő Felsége látogatása 1857-ben.

Öt év mulva ismét 1857. május 28 án legmagasabb látogatásába részesítette Ő Fel- sége Debreczent.

Ekkor utitársra volt neki felséges neje, Erzsébet császárné és királyné is, valamint A. brecht főherczeg.

Ő Felségik eredeti utiterve az volt, hogy ezuttal a kerületi fővárosokat látog- atják meg; e szerint Debreczen kiesett volna az uti programból.

A közegtanács tehát 1856 végén felirott a helytartósághoz, örömet fejezvé ki e leg- magasabb körut felett és azon reményét tolmácsolván, hogy „e város népe ide haza tűzhelyénél az igazi fiui örömet és jobbgyi hódolatot bemutthassa.”

A feliratnak megvolt a kívánt eredménye s minek utánna Cs o r b a János polgármester, a kinek egyénisége és viselt dolgai felől any- nyira eltérő nézetben vannak még ma is a deb- reczeniek, gr. Zichy Herman helytartósági el- nökök konferált volna, újra kezdőttek Debre- czenben a császár fényes fogadtatásának az 18 2-dikihez hasonló előkészületeit.

Az irányadók ezuttal is felsőbb utasítások és rendeletek voltak, épen mint 5 évvel az előtt. A polgárságnak azonban a rendezésben most nagyobb befolyást és szerepet engedtek, sőt az volt a czél, hogy az egész fogadtatásnak a a színeze legyen, mintha azt a lakosság önként, a maga jószántából és lelkesedéséből rendezné. Igy például Zichy Herman is utasította a debreczeni polgármestert a fogadtatás ilyetén való rendezésére s Csorba meg is kísérlette, hogy „a fogadtatástól minden hivatalos jelleg távol legyen, az a népszerű s a község érzel- mének ösztönzerű kifejezése legyen.”

Holott nem lehet tagadni, hogy másutt is, Debreczenben is, mindenütt a sic volo, sic jubeo elve érvényesült; mert hiszen még nagyon rövid volt az idő ahhoz, a helyzet sem alkalmas, hogy minden sebet behegessz- sen, minden fájó emléket elsimitsen. — A hajnal pirkadását csak az élesebb szemű ébren lévőek vették észre, különben boru és éjszaka tőtte még mindig a tájt.

Csorba polgármesternek önkénykedni szer- rető hajlama, érdes modora, népszerűtlen egyénisége volt sok tekintetben az oka, hogy nagyon számos előkelő polgár ösztönzerű érzelmeinek kifejezése épen nem állott éssz- hangban az ő kivánságával és törekvésével.

Mikor például 12 neves polgárt bardé- rium alakításra kért föl, azok mindnyájan nemmel feleltek. Ekkor aztán kiadta a min- denható polgármester Kaffka tanácsnoknak a kemény parancsot, hogy banderiumnak „lenni kell”, ha mindjárt városi hajdukból és csöszök- ből öltöztetjük is fel.

Egyszer a kereskedő társulat fiatalabb tagjait is magához rendelé s miután hosszú ideig előszobájában megvárakoztatta volna őket, végre kegyesen beszélgetta azokat.

— Hogy hívják önt? kérdezi az elsőtől, a ki már abban az időben is, de ma még inkább egyik legtiszteltelebb polgára Debreczennek s előkelő bizalmi állásokra tölt be.

— Ha nem méltóztatik tudni polgármes- ter urnak; nézzen ki az ablakon s a szembe lévő üzlet fölött elolvashatja a firmámat.

— No jól van. Hiszen ösmerem.

A polgármester ezután emondta, hogy a mi ifju kereskedőnkre az a megbízatás vá- rakozik, hogy a nagyerdei népiünnepélyen egy magas emelvényről szemelet, perczet- ket, sós kifiket s egyéb ilyen harapni fvaló- kat szórjon a nép közé. Hozzá tette, hogy ez olyan megbízatás, melynek elfogadását az illendőség az alattvalói hűség és kötelesség parancsolja.

— Bocsánatot kérek — válaszolt a fiatal kereskedő — ezt a megbízatást ily nem fogadom el. Hanem rendelj-n mellém a pol- gármester ur egy hajdut vagy más vaakit, dobálja az a perczeket és sós kifiket, én szivesen ellenőrizem.

Ebben után meggyeztek. A polgármester hasonló fszolgai szere- pat szánt a többi fiatal kereskedőnek is.

Az előkészületek nagy arányuk voltak. A fogadtatás tervezetét Csorba János polgármes- ter és udvari tanácsos dolgozta ki s miután azt Zichy Herman gr. helytartósági elnök is helyeselte, a közegtanács a költségekre márcz. 9 dikén 50000 pengő forintot szavazott meg oly formán, hogy a 20 000 frtos birodalmi kölcsön kötelez- vényeket zálogba tették. Ezen pénz megmaradt részét pedig folyó kiadásokra és a zálogos puszt- ták megváltási ára törlesztésére fordították.

A rendkívül fényesnek ígérkezett császár- fogadtatásra a város díszpolgárai is meghivat- tak, a kik abban az időben következő, részben a mai nemzedék előtt is ösmert nevé férfiak vol- tak: br. Bach Sándor birodalmi belügyminisz- ter, báró Bruck Károly pénzügyminiszter, gr.

Grüne Károly tábornagy, br. Kempen János, br. Kéner Fridrik, br. Hauer István, gr. Haller Ferencz, br. Geringer Károly, gr. Zichy Herman, br. Reichenstein Ferencz, gr. Majláth Antal és gr. O'Donnell Maximilián.

A rendezés könnyebb eszközölhetése végett a teljhatalommal felruházott központi bizottmány mellé külön-külön szakosztályok alakítottak a bandérium, löfuttatás, állatmutatás, kivilágítás, díszítés, udvari ebéd, fáklyás zene, népiünnepély, bankett, szállásolás, tüzoltás rendezése végett.

Elhatározott továbbá, ugyancsak a polgármester indítványára, hogy a fejedelmi asszony itt létének emlékére, a szegények szükségének enyhítésére takarékmagtár állítatik.

Ő Felségeik és Albrecht főherceg Ő Fensége Nagyvárad felől jöttek, az akkori „Budapesti Hírlap” tudósítása szerint sűrű diadalkapuk alatt, a szomszédos falvakból ezrével összesereglett tengernyi sokaság tüntető éljenzése, zászlók, virágok között a B-Ujjfalutól vezető országúton.

A felséges pár d. e. 1/2 11 órakor érte el a város határát, kísérve a biharmegyei hóféhér inges, gatyás, kék mellényes bandériumtól.

A Gyugorinál nagyszámu díszöltönyű küldöttséggel és 400 foból álló civis bandériummal, 24 tagu uri bandériummal várta Ő Felségeiket a polgármester, a kinek magyarul elmondott üdvözlő beszédére ugyancsak magyarul válaszolt a császár.

A civis bandérium öltözeté volt vörös labji ezüst zsinórral, kék ing és gatyá, fekete pörge kalap. A bandérium előtt hatalmas bandériális zászló lobogott.

Az uralkodó pár a nagy kényelemmel és fényvel ujonnan berendezett városházába szállott. Egyik előszoba fűdőlháza alakították át; a díszbutorok Herczegberg pesti és Schweitzer helybeli kereskedők szállították; a kárpitos munkákat Bittó Mór végezte; a díszműtárgyak Szepessy és Gáll helybeli üzletéből voltak; a lépcsőket vörös, fehér, zöld posztóval huzták be; a szobákat Mózes Lajos festette ki.

Az utcák és terek feldíszítése gazdag és izléses volt. A városháza előtti teret Vas Pál gyönyörű angol kertté varázsolta, az utcákat trisszen kaszált füvel hintették be; a diadalkapuk sűrűn követték egymást. Számuk 10 volt s azokat Vecsey Imre építette 8000 pfrért. Az utcákon színes lámpionokat hímált a szellő s az akkor meghonosított faburkolatu utcákon kíváncsi sokaság járt-kelt.

A magán házak feldíszítése azonban — mint egykoru emberektől halljuk — sok kívánnivalót hagyott fenn. Nagyon kevés házra tüztek ki lobogót.

Mikor Ő Felségeik bevonultak a városba, a czehek és iskolák növendékei sorfalat képeztek. Mindenki ünneplő ruháját vette fel. A kéményseprők mesterségüknek megfelelő gálában új fekete bőr ruhában, hóféhér főveggel állottak a sorban.

A déli órákban mutatta be hódolatát a városi testület Ő Felségének a kizárólag ki hallgatásokat adott. A polgármestert a városnemesi ügyekben, a milyen volt például a szovátii poro birtok ügye, magán audientian fogadta.

A polgárság részéről is kihallgatásra jelentkeztek és fogadtattak Jambor Ferencz, Harsányi Gábor és Zöld János uraimék, a kik orvoslásért esedeztek a polgármesteri mindenhatóság ellen, a mely a polgári javadalmakat több féleképen megszorította. Ő Felsége igen nyájasan fogadta a három polgárt és jó magyarsággal ígérte meg nekik sérelmeiknek igazságos megváltását.

Ez alatt fogadta Ő Felsége, a császárué is a hat polgár leányból álló küldöttséget, mely Zsófia és Gizella főhercegnő-kisasszonyok számára a város által neki ajándékba adott 2 czimeres magyar tehenet is, melyekkel a rendezőség azt a fúrcaságot cselekedte meg hogy rojtos gyolcs lábravalóba (vulgó. gatyá) bujtatta.

Ő Felségeiknek debreczeni időzését már déli órákban megzavarták első szilott gyermekeiknek, Zsófia főhercegnőnek mindinkább súlyosodó és komoly aggodalmakat keltő állapotáról érkező táviratok. A kis főhercegnő egészségi állapotának rosszabbodását jelentő távirat már megérkezésénél várta a császári párt.

Mindazáltal azt hihette a közönség hogy Ő Felségeik megsemmisítik a népiünnepélyt. Már koczik is előállottak.

A czimeres új hintó bakján büszkén fonta össze karjait Csöreg Lajos polgármesteri hajdu, a mint a tömeg aranyozott díszuszár öltönyét bámulta s a hat tüzes táltos vadonatúj csillogó gyeplőt keményen tartotta markában Major András, a dísz kocsi.

A kora delutáni órákban Ő Felségeik erkélyén Albrecht főherceg és gr. Zichy Herman jelennek meg bal-jóslatu arczczal. Utóbbi a közönség megdöbbenésére kihirdeti, hogy Ő Felségeik azonnal elutaznak. — A lakosság azért mulasson tovább. Albrecht főherceg Ő Fensége itt marad és Ő Felsége nevében minden kérelmet, panaszt meghallgat.

Az uralkodópár csakugyan rögtön indult Csegére, a hová Szolnokról gőzhajó ment elibük. Csak Eszterházy grófnő főudvarmesternő és gr. Grün altábornagy első vezér hadsegéd kísérte Ő Felségeiket.

Major András bravurosan hajtott. Nem kellett őt gyorsabb hajításra buzdítani, a mint az ösmeretes adoma beszéli. Sőt inkább azt parancsolták neki: lassabban repüljön. Egykori tudósításban azt olvastam, hogy Ő Felségeik ekkor „4 órai példatlan sebességgel tevők meg Debreczentől Csegéig az utat.”

Major András nemcsak koronás uralkodót, hanem koronát is hordozott. 1849-ben Debr.-czenből Aradra ő vitte Szent-István koronáját.

A tervezett ünnepekből a császári pár távozása folytán s mmi sem lett. A főversenyt ugyan még megtartották, de a nép ünnepeit elmaradt és a fáklyás-zenénél felsőbb parancsra a zene is. A nyeregküli futásban egy d-breczeni kereskedőség, a nyereggel egy futásban egy volt városi porkoláb vitte el a díjat. A versenyzők között láttak egy egyszem vöröse öltözött s a büvös vadász Sameljére emlékeztető csikóst is.

Albrecht főherceg másnap szemlélt tartott a helyőrség felett s azután folytatta a körutat Hadház felé.

A községtanácsban előterjeszthette Csorba polgármester, hogy „cs. kir. Apostoli Ő Felsége mindazok felett, melyeket látott, tapasztalt személyesen, melyeket pedig nem szemlélhetett, Ő Cs. Kir. Fensége, Albrecht főherceg által legmagasabb megelégedését nyilvánítani és nyilvánítani, egyszersmind a loyális magatartást, felséges személyéhez hű ragaszkodásnak jelölt venni méltóztatótt.”

Mikor a fogadtatás költségeit össze számolták, kitűnt, hogy épen 63116 frt 54 krba került az.

Ezt a magas látogatást örökíti a városháza nagytermében meg azon év folyamán beállított márványtábla, melynek szövege Ravész Imrétől származik.

A hálás község tanács Petrovszky Jánosnak, a ki 1852-ben is szorgalmatoskodott, az udvari konyha rendezéséért, Vas Pálnak pedig a városház előtti park alakításáért 6-6 öl tűzfát utalványozott díjmentesen a bányai vágástérrel; de úgy hogy saját költségükön tartoznak elszámítani.

Köszegi Benedeket, a ki electricus napot csinált „minután ezen a város érdekében s annak becsületéért tett fáradságos szolgálata méltó megjutalmazást igényel, ezt pedig pénzzel vagy egybebel teljesíteni nem lehet: őt a város dispolgárai sorába” fölvették.

Ilyen olesó volt akkor a dispolgárság. Zoltai Lajos.

Az ünneplő Debreczen.

— Előkészületek, díszítések. —

A Piacz-utca.

A lobogó-árban uszó város természetesen azon a széles utvonalon fejtette ki a legzadagabb fényt, melyen Ő Felsége bevonulását tartja.

Az indóház már napok óta fel van díszítve; de azért még mindig szaporítják rajta a dekoratívot. Minden együtt van ott, a mivel ilyen alkalommal az öröm és hódolat külsőleg kifejezést nyerhet egy épületen. — Lobogók megszámlálhatatlan mennyiségben és nagyságban; czimeres, monogrammok, szőnyegek, virágok, girlandok. A városba vezető kősi utat két 14 méter magas oszlopból alakított kapu nyitja meg. Az oszlopokon lobogó csoportból kiemelkedő város-czimeres láthatók; az árczokok között pedig óriási bójokkal tele aggatott vörös zsinóron dombormívű díszbálat hímál a szél. Rajta mindkét oldalon: „Isten hozott” felirat olvasható.

Innentől kezdve a nagyerdős s Péterfia végétől a mentőtelepig egy több mint 4 kilométer hosszúságu uton, rövid térközökben 14 méteres árczokok következnek. Az árczokokra az Európáig nemzeti színű és kéksárga széles lobogók vannak felvonva, az árczokok derákára lobogókkal környezve, országczimeres és I. F. J. monogrammok vannak fügesszve. Az Európától a Csanak házig szintén czimeresekkel tele aggatott árczokokat, a mint egymással szemben vannak vörös, bojtos kötelek fűzik össze, a kötelekről vörös fehér-zöld és kék sárga lobogók, ország és város-czimeres csüngenek alá.

A Csanak-ház előtt hatalmas, karesu, könnyű szerkezetű diadalkapú emelkedik. Homlokzatán: „Eljén szeretett királyunk” felirással. A díszkapu felett impozáns királyi korona; az oszlopokon az ország és város czimerei. A kapu két oldalán négy méteres oszlopokon Hungáriát és Debreczent ábrázoló női alakok.

E díszkaputól kezdve a kollegiumig templomi zászló alakú tricolorok és kék sárga lobogók vonattak az árczokokra.

A hák mindazon utcaikon, melyeken Ő Felsége elvonul és az oda torkoló mellék utcákon fellobogóvák. Némely nagyobb házról 5-6 óriás lobogó csüng alá.

A főbb utcákon számos háziur izléssel és gazdagon díszítette házá. A díszítésről azonban még hűképet nem adhatunk, mert tevékeny kezek még mindenütt dolgoznak. Biederman E. nagykereskedő, a ki a polgárságnak buzdító példát adott azzal is, hogyan kell a piacz-utczán építkezni s a ki első mindig a jótékonyaság terén, s ott, hol közügyeknek felkarolásáról van szó, ezuttal is jó példával járt előlr s piacz-utczai palotaszéri házának díszítését egy sem mulja felül.

Az erkély fölött sötét vörös mennyezetet tartanak színes rudak; az erkély oldalát fehér és zöld szőnyegek egymásba fonva borítják s két

oldalt az ablakok alján kék és sárga szőnyegek ugyanígy elhelyezve futnak végig. — A kapu alja dus rendezettú nemzeti színű szőnyegek futnak le. Az ablakok közén Ő Felsége a királyi palotájának a királyné dombormívű arczképek díszelnek apró lobogóktól övezve; a parkányzatokat világos fényű girlandok borítják s felül az ország és város czimereit szintén lobogók környezik.

Díszesen, zászlókkal, czimeresekkel, girlandokkal, szőnyegekkel, Ő Felségeik arczképekkel vannak ékesítve a pénzügyigazgatóság, a posta és távirata, a casinó épületek, a Simonffy Imre, Simonffy Sámuel, br. Podmaniczky Géza, Vecsey Lévi, Klein örökösök, Csanak József, Vecsey Imre, Kaszanyiczky Endre stb. háza. Az épülő Dégenfeld palota állványai el vannak lerve apró lobogókkal.

A nagytemplom előtti füstös ártézi kútbódét egészen zöldbe öltöztették; úgy néz ki, mint óriási süü facsoport, melyből lobogók magasán emelkednek ki.

A néző emelvények gomba módra szaporodnak. Kapuk alatt, kerítések felett ácsok faragnak és padokat tákolnak össze. Csak emberhalál ne legyen belőle.

Eredeti ötlet szüleménye lesz az „István” gőzmalom hódolatnyilvánítása.

A nagyzerü ipartelep előtt, a hol Ő Felsége a méntelephez kocszik.

Ötven méter hosszúságban 10-10 tizen-négy méter magas kapu lesz felállítva csupa lisztes zsákokból rakva. Ehez 1000 zsák liszt szükséges. A gulák felett zászlók lengenek.

A városháza.

Debreczen széköpülete rendkívüli fénynyel és a mellett magyaros kényelemmel van berendezve. Az ujonnan kifestett tágas termekből eltűntek az ódon butorok, roskatag levlészekrények, ócska íróasztalok; c-upa modern styü butorokat, drága szőnyegeket, földig érő velencei tükröket, remek csoportozatu exotikus növényeket varázolt elő sok szorgos kéz.

A széköpület udvara gyönyörű kertté van átvárársolva. A törvénytörési fogház bejárata előtt fnyű bolrok vannak egyenes sorba felállítva, az udvar közepén a két lámpa körül koralakban kert van, buja virágokkal, melyek művészi csoportozatban, rendkívül izléssel, nagyszrű színvegyületet képezve vannak elrendezve. — Az udvar sarkában a falakon zászlók és czimeresek díszlenek, alattuk keleti növények.

Valóságos paradicsomná van átalakítva a kapubejárát és a lépcsőfeljárt.

Tudvalevőleg Ő Felsége a kapu alatt fogadja Debreczen polgármesterének hódoló üdvözlését, a kit a törvényhatósági biz. tagok fognak környezni.

A szőnyeggel elborított lépcsőház tele van pálmával, girlanddal, a lépcsőközben lévő egész falat elborító aranykeretű város czimerével szemben makart-csoportozat lesz.

A nagyterem ebédlőnek van berendezve. A sarkokban pálmacsoportozatok, négy oldalt barok keretű bronztükrök faragott finom csolokkal. Az ajtóval szemközti van a királyi 1857-iki látogatású megörökített márványtábla, a fölött a király akkori életnagyságú, olajfestmény arczképe. Nehéz bordó plüsch függönyök borítják az ablakokat és ajtókat. A terem hosszában felállított asztalon kilencz csokor lesz. Legnagyobb lesz a királyi szemközti lévő ötdök.

A nagyteremből balra lévő jegyzői hivatal az első elfogadó terem. Uanzott fekete ébenfa garnitúra ékes faragványokkal, ülések és támlány fraise brokát selyemmel áthazva, selyem rojtokkal díszítve. Surab függönyök ereszkednek le az ablakokról. A bal ablakkal szemközti bronz makart tartó. Két ablakközött barok keretű tükrök ékesen faragott fekete consollal.

Második elfogadó szoba a volt főjegyzői hivatal. A gyöngyházzal kirabott ébenfa-asztal körül kelet-selym brokát garnitúra világos drappáttréssel. A sarkokban exotikus növények, két oldalt földig érő barok-tükrök, a függönyök világos kék surahból vannak.

A polgármesteri hivatal a királyi irószobája.

A terem közepén ó német styü íróasztal díszből faragványokkal, melynek bordó posztó felületén villanésengettyű van, márványlapján F. és K. betűkkel, a főhadsegéd és komorna számára. Az íróasztal mellett mozaik berakásu asztalka. Az asztal előtt Thonet-nádszék. A garnitúra faragott díofa oliv selyem áttérésel. Világos zöld függönyök. Két faragott díofa tükrök aranyozott díszítéssel. Ó-német inga-óra, alatta díofa-asztal. A sarkokban pálmák.

A főispáni szoba toillette terem. Garnitúra aranyására alapú pávakék színű beszűvéssel. Márvány felületű díofa mosdószék-rényben fehér porcellán-edények. Aranykeretű velencei tükrök, egy ó-asz fogas arany díszítéssel. Fali óra Bordó nehéz függönyök. Egy négyzetületes asztal, ó-német éji szekrény. Toillette-asztal, francia csengővel, harkálynyomóval.

A termek smyrna-szőnyegekkel vannak belepve. Mind-n teremben fehér függőkkel díszített aranyos csillár.

Ő Felsége számára négy szoba van berendezve. Tizenhárom szobát az udvari hivatalnokok foglalnak el. A nagyteremtől balra Pápa y István valóságos be'ss titkos tanácsos, a magyar kabinet-iroda főnöke és gróf Pápar főhadsegéd lesz elszállásolva, a szom-

széd szobákban a kabinet irodai tisztviselők lesznek.

A királyi toillette szobája mellett van a komornok szobája. Ezután a katona-iroda követhetik, a melyet Boe fr as vezérőrnagy főhadsegéd vezet.

A katona-iroda butorai történelmi nevezetességgel bírnak. A város tulajdonát képező több százados, állítólag II. Lajos korabeli butorok kijavitva, megfestve, bearanyozva, saját-ságos színt kölcsönöznek a szobának. A közönség, ma mely egész nap nagy számmal tolongott a termekben, legtovább a katona-irodában bámulta az érdekes butorokat.

A széköpület déli növényzettel Paczelt János műkertész díszíté föl. A gyönyörű virág-csoportozatok valóban remekei a kertészetnek. A királyi termek földíszítéséhez való anyagokat Kíller Ede, Varga Károly és Kun c z J ó z s e f és társa debreczeni czegek szállították. A díszítési munkálatokat Kíller Ede karpitos végezte sok izléssel.

A nagyerdő.

A mi tölgyfalombos üllőhelyünk természeti szépségeit az emberi kéz ügyessége és az elme lel-ményessége is emelte. A fejedelmi vendég nagy gyönyörűségét találhatja az itteni látványosságok felett.

Az erdőre vezet utat, melyet két nap óta locsolnak, szintén lobogó órczokok szegélyezik; az erdő szélén pedig impozáns diadalkapú karesu oszlopai törnek utat a magasba, százados fák összehajló lombjai között. — A kapu háromszögü ormózatán a város relief czimere ékeskedik; az oszlopokon két felől a magyar czimeres, melyek alatt Ő Felsége monogrammjai láthatók.

A mistikus felhomályban lévő sötét zöld lombviaduct végén, a fűdőlház előtt Ő Felségének bronz imitációval készült, jó talált mell-szobra díszel, márvágyzsinű magas talapzaton, melynek négy oldalán egy-egy magyar czimer szemlélhető.

A szobor oszlopa a pálmák fikuszok s egyéb déli növények közül emelkedik.

Ő Felsége a fűdőlháztól balra szál le kocsijáról. — A lövőlázhöz vezető fasor mentén 300 rózsaszinbe és fehérbe öltözött leányka foglal helyet az elemi iskolák és nőnevelde felsőbb osztályaiából, a kik virágot hintenek Ő Felsége útjára. A fasor szépségét emelik az óriási, épen most gazdagon virágozó oleánderek.

A czukrázdával szemben egy félkörü kicsiny, de igen izléses, lobogóztott, czimeres lomb-sátor áll, nyírfá galyakból összeállítva. Homlok-zatán „Isten hozott” felirat olvasható ugyan-csak nyírfából.

Ebben a sátorban rendezi Török Gábor a vadász kiállítását, a debreczeni erdőségeken elejtett vadakból és még vadásztegyverekből.

A lövőláz előtt, mely ha onlókép-n fel van díszítve, zöd szőnyeggel körül vont széles emelvény vár a dalegyletre, mely ezen alva üdvözli a királyt a „Kölesey hymusz” éneklésével. — Az emelvényen sz-mben szőnyeg-t teritettek és néhány széket helyeznek el Ő Felsége számára.

Itt kezdődik a népiun p-ly tu'ajdonképeni helye. A kanyargó, porondozott utakat, merre Ő Felsége járni fog, girlandok és lobogók szegélyezik. — Az utak két oldalán leveles sátrak sorakoznak melyekben holnap p-rcet, mézeska'acso, d-br ceuibéles, fonato t, lacip es-nyét, bort, sört, osztnak ki-nép között. Közel 20 sátor épü t. — A fonatos átrak száma a legtöbb. Boronéő helyi-ég három van, melyeknek gyeses környéke tá-ozoló helyül szolgál a fiatal-ágnak.

Egy sátorban hortobágyi gulyások nagy bográcokban főzik a valódi gulyás-hust, melyből boldog boldogtalan ehetik, — ha hozzá jut.

Lejtős fényűberkes térségen, melyet lombfüzérés árczokok köritenek, lesz az ökor-sütés érdekes látványossága.

Hatalmas szolgafák emelik a hosszunyársra húzott ökröt, mely körül Hortobágyon izmosodott gulyás legények sürgölődnek a nagy tekintélyű öreg Hüsének személyes fel-ügyelete alatt, a kit csak azért rendeztek be a Hortobágyról, hogy megmutassa, miképen sütötte ő az ökröt az 1857 diki császárlátogatáskor.

Ha megsül az ökr, darabokra szeldelik s a beauf-teakhoz hasonlatos p-cesénye jól tartják a jó gyomru embereket.

Erre azonban csak Ő Felsége távozása után kerül a sor; mert a p-cesénye után izlik az ital; italt pedig Ő Felsége jelenlétében nem adnak, nehogy valaki megbomoljon a bortól.

Az ifjuság tánczát megnézi Ő Felsége. Hogy tánczhoz való kedv legyen, arról gondoskodni fog a rendezőség. Zsiga Józsi, Kis Pista, meg három más csapó-utczai banda huzza a talpalávalót.

Mikor Ő Felsége a dalegyletek éneklése közben elhagyta az erdőt, megeresztek a csapokat, fűrge csapár legények; míg a fonatos sátrakban szemre való lányok, menyecskek ingyen szolgálják ki a publikumot.

Nem kell hozzá jegy. A boritalos és csavagó személyeket azonban nem eresztik be a rendezőtértek. A rendező bizottság (Lengyel Imre, Szabó József, Horváth István, Csóka József és Váczy János) arra kéri a közönséget, hogy főként Ő Felsége látogatása idején, a fejedelmi vendég méltóságához, a város népe jó hírnévéhez, megfelelőleg illedelmessen józanon viselje magát mindenki; Ő Felsége körül tolongástól óvakodjék s a rendezőknek,

tisztviselők

ellett van a ma-iroda kö-vezőrnagy

néelmi nevelő-nyórú virág-keresztetnek. Az való anya- Károly és eczeni czégek latokat Küller

elyünk termé-nyessége és az fejedelmi ven- az itteni lát-

et két nap óta szegélyezik; alkaptu karosu százados fák kapu három-zimere ékeske-magyar czime-monogramjai

evő sötét zöld tő Felsége- talált mell-gas talapzaton, magyar czimer

ek fikusok s edik. balra száll le ető fasor men- lőzött leánya nőnövelde fel- ot hintenek Ő melik az óriási, nderek.

gy félkörű ki- czimeres lomb- litva. Homlok- asható ugyan-

Török Gábor ni erdősegeken tegyverekből. onlóképen fel- l körül vont tra, mely ezen sey hymnusz" nyel sz- mben szék-t helyez-

y tulajdonké- dozott utakat, andok és loak két oldal- ekkben holnap zecibéles", fo- t, osztanak ki üti t. — A fona- rás- rő helyi-ég környéke tá- zgnak.

gulyások nagy i gulyáshu- t, — ha hozá

rségen, melyet k, lesz az ökör-

elik a hosszu- tül Hortobágyon sürgősekké a k személyes fel- t rendelték be atassa, miképen iki császár-láto-

abokra szeldelik presenyével jól t.

lsége távozása esenye után izlik ége jelenlétében megbomoljon a

nézi Ő Felsége. en, arról gondos- Józsi, Kis Pista, banda luzzá a

gyletek éneklése eresztik a csapo- nig a fonatos sát enyeeskék ingyen

emehet. Nem kell argó személyeket ndfemtartók.

nyel Imre, Szabó sóka József és közönséget, hogy id-jén, a feje- város népe jó elmesesen józa

Ő Felsége kö- e rendezőkek,

a kik kék-sárga karszalagot viselnek, felhívásra, figyelemzetésre engedelmessékedjenek. Az ennyivalókhöz evőszékűt is kap a közönség, de a melyet em'élkül nem szabad elvinni. A kinek tetszik, maga is hozhat hal- záról bűgrét, kanalat és poharat. Azokat vi- szont nem szedik el tőlük.
A mulatságnak este 7 óraker vége lesz s akkor a erdőt kiürítik. 8 óraker bankett lesz a nagy- rdi ve- déglőben.

A holnapi ünnepély prog- rammja.

Ő Felsége Székelyhídról külön vonaton szept. 12-dikén (pénteken) reggel pontban 8 óraker fog Debreczenbe megérkezni. — Az indóház, hová csak belépő jeggyel járhatni b- 8 óra előtt félórával bezáratik.

A perroun az üdvözlő beszédet F is- pánunk tartja; ekkor bemutatás nem tör- tenik.

Az indóház előtti tér szabadon hagyatik, ho- y a bevonulásnál akadály ne merüljön fel.

A bevonuláskor a men- tet két lovas hajdu nyitja meg. Ezeket a két bandérium követi. Utánuk a főispán és polgármester urak haladnak egy kocsi- ban. Harminez lépés- nyi távolságban következnek Ő Felsége a ki- rály vagy hadsegédjével vagy a miniszterel- nök urral a város út- os fogatján. Ő Felségét az udvari kíséret követi het kocsi- val. Végül az egyházi és világi küldöttek haladnak meghatározott sorrend szerint.

Bevonulás alatt valamennyi templom toronyban zúgnak a harangok.

A városháza kapuján csak az Ő Felsége fogata megy be. Leszálláskor a fölépcső alján Ő Felségét a város közönsége nevében Si monffy Imre kir. tan. polgármester üdvözli, körülötte sorakozván a törvényhatósági bi- zottság azon tagjai, a kik ide belépő jegyet kapnak.

A fölépcsőn fehérbe öltözött leánykák, virágot hintenek Ő Felsége útjára, a kit gr. Dégenfeld József főispán és Simonffy Imre polgármester urak a nagyterem ajtajáig elki- sérnék.

Ez alatt a bandériumok a városháza előtt sorfalat képeznek, majd rendben eltá- vonnak.

Ezután szünetet d. e. 10 óráig, a mikor a tisztelgő küldöttek fogadása kezdődik. A so- rakozás fél órával előbb a folyosón történik következő sorrendben.

1. Tiszántúli ev. ref. egyházkerület.
2. Tiszai ág. ev. egyházkerület.
3. Helybeli r. kath. egyház és kegyes- rendiek.
4. A munkácsi g. kath. püspökség h. dorogi püspöki küll- nyűksége.
5. A vármegyék és sz. kir. városok, együttesen gr. Dégenfeld József főispán ve- zetése mellett és pedig.

Borsodvármegye, Heves vármegye Jász- Nagy Kun-Szolnok vármegye, Szabolcs vár- megye, Szatmár vármegye, Szatmár sz. kir. város, s Hajdúvármegye küldöttei és Debre- czen sz. kir. város törvényhatósági bizott- ágának tagjai és a városi főreáliskola tanárai.

6. Debreczeni kir. törvényszék.
7. Helyben székelő állami hivatalnokok együttesen a főispán vezetése mellett.
8. Izraelita egyház.
9. Ügyvédi kamara.
10. Kir. közjegyzői kamara.
11. Ipar és kereskedelmi kamara, k- res- kedő társulat küldöttekkel és a kereskedel- mi akadémia tanáiraival.

Déli 12 óraker Czegléd, Batthiány, Tele- ky utcákon és a Piaczon teendő sétakocsi- zás után Ő Felsége először az ev. ref. főis- kolát szerencsésíteti legmagasabb látogatá- sával.

A kollegium homlokzatánál lévő nyugoti bejártnál a kollegium igazgatósága és ta- nári kara tisztelg. Ő Felsége az udvaron keresztül menvén, hol a tanuló ifjuság sor- falat képez, megtekinti az új épület diszter- mét, hol a tiszántúli ev. ref. egyházkerület küldöttege és a tanári kar élén nt. Kis s Áron szatmári esperes és püspöki helyettes ur által üdvözöltek; ug- anekkor a főiskolai — énekara a Kölesey-hymnust énekl; — majd az állattani, ásvány természetznai muzeumok és a nagy könyvtár megtekintése után, mely alatt a diszteremben összegyűt urak és a tanuló if- juság a főiskola és az emlékkert közötti jár- dán a főiskola homlokzata hosszabban foglal- nak helyet, — Ő Felsége ugyanacsak a nyu- goti bejárton keresztül tér vissza kocsi- jához.

A főiskola előtti térségen, valamint bent az udvarban a felsőbb tanuló ifjuság tartja fel a rendet.

Ő Felsége a főiskolától Péterfia utcán és az István malom előtti uton elhaladva, a Ménő-telephöz, onnan, ugyanazon uton visszatérve, a Nagyerdőre hajtát, a hol a népiünnepélyt megzemlélni kegyeskedik.

Ő Felsége a fűrdőháznál száll le koc- járól. A lövőház előtti térségre vezető uton sorakozott s fehérbe öltözött leánykák virá- got hintenek eléje. A lövőház előtt a 39-dik gyalogezred zenekara és a megerősített vá- rosi dalegylet fog működni.

A népiünnepély helyén a közönség kü- löntéle látványosságokban és mulatságokban részesítetik.
A népiünnepély legmagasabb megzem- lélése után, melynél a törvényhatóságok küldöttei is jelen lesznek, — Ő Felsége d. u. 3 1/4 óra tájban, a helyi vasut külön vonaton kíséretével együtt visszatér szállására, a vá- rosházához, a hol pont 4 óraker udvari ebéd veszi kezdetét.

Ebéd után 20 perczel 6 óra előtt Ő Felsége az indóházhoz hajtát a budapesti va- suti óra szerinti 6 óraker külön vonaton Székelyhídra visszautazni méltóztatik.

A törvényhatóságok és testületek küldöttei ugyanazon belépti jeggyel, melyet a legmagasabb megérkezések használtak, hat óra előtt félórával az indóházban, illetőleg a perroun helyet foglalnak.

A czivis bandérium tagjai rendes ünneplő fekete magyar ruhát viselnek, csupán zekékük lesz sötétkék posztóból készítve, — fejükön nyalka mag ar kalap. Tagjai lesznek: Balogh Péter, Czeglédy András, Gyarmathy István, Györfly József, Kertész Imre, Kertész István, Kertész János, Kovács Dániel, Kozma Péter, Keszey Gábor, Lada István, Ménes Mihály, Nagy Gábor, Magy Sándor, Németh János, Némethy László, Pásztor István, Polgári Bálint vezető, Polgáry József, Sarkady Ferencz, Uszó István.

Rác Károly zenekara udvari ebéd alatt a következő műsor szerint fog játszani:

1. Magyar népdalok.
2. „Songe d'amour après le bal“, Czibulka Alfonzól.
3. Magyar népdalok.
4. „Bánk-bán“ egyveleg.
5. Magyar népdalok.
6. „Le Pere la Victoire“, induló Louis Gannétól.

Ő Felsége a király itt időzése s városunkban teendő körutja alkalmából a vá- sártéri közúti vasut alkalmazkodni ki- vánván a közönség kívánalmához, három, sötöt kocsi járat a méniótelepig Pénteken reggeli 8 órától kezdve mindaddig, míg Ő felsége a méniótelepre kimegy, ott időzik s a mig aztán Ő felsége távozása után az oda kirándult kö- zönséget a városba visszazállítja.

Ő Felsége közvetlen kíséretéhez következő urak tartoznak gr. P a á r főhadsegéd, gr. Wol- kenstein főszármegyéd, P a p a i István val. h. titkos tanácsos a kabinet iroda főnöke. A kabi- net irodába vannak beosztva Hraelicska udvari tanácsos, Marsó és Mardeyani udvari titkárok, a katonai irodába Boerfás vezérőrnagy, Lipken- burg udvari futár. — Továbbá U z n e r udvar- főellenőr, B r a n k ó főszállásmester. A személy- zetet kiegészíti öt udvari szolga, 10 ajtónálló, 2 őrmester, 8 közlegény közöttük. Ezekon kívül vannak a konyhaszemélyzet tagjai.

Az urak egyrésze, valamint a szolgaszem-élyzet részint tegnap, részint ma érkezett meg. Tegnap délben különvonat hozta a 60 tag- ból álló személyzetet — és az udvari konyha szükségleteit, felszereléseit.

A személyzethez helybeliekből még 15 leány és 15 férfi családlet fogadtak fel a konyhába és czukrádába.

A lust az udvari konyhához részint Bécs- ből, részint B a l o g István helybeli mészáros- tól rendelték, a halakat Bécsből hozták. A tejet és tejmenteket a központi tejcsarnok (Karezag Gyula), a süteményeket L a m p r e c h t Frigyes, a sert Á r o n Miksa, a jeget S z i k s z a y Gyula szállítja.

A konyhához 40 zsák fa szenet vásároltak.

Az emlékkermé-lyeket Lőfkovics Art- huz ékszerész vesetett ugyanacsak nagy ke- lendőség- nek örvendek. Lőfkovicsot az a ki- váló kitüntetés érte, hogy f l s ő b b helyen engedélyeztetett, hogy egy arany emlékkermé- lyet, melyet Ő felsége kegyelm- sen elfogadni meg- ért, maga személyesen a y j u t h a t j a t ő f l s é g e n e k. Az átnyujtandó érem elegans tok- ban tíz arany sulyu

Morzsaók.

I. Ü d v ö z ő g é s.

A lelkesedés örömiadalába, mely tegnapelőtt este felugrott, mikor a fűstöt okádó, gözt prüsz- szögő gőzmozdony a perrounra robogott a József főherczegét szállító kocsi- val, afféle hangok ve- gyültek, minemükre az ember csordajárókor hall.

E hangokra Orpheusnak bizonyára eltörött volna az arany lantja, az Olympuson pedig szét- szaladnak vala az istenek, a debreczeni perroun azonban megátalkodott szilárdasággal álldo- gált az embertömeg s mit is tetelt volna más, igyekezett tulharsogni éljenriadalal a felrepszott különös hangokat.

Hiába volt minden kétségbeesett kísérelte- zés, a szomszéd vágányon lévő kocsi- ban 300 marha ugy ordított, bögött, hogy ezt tulharsogni

nem sikerült volna Csehország összes trombitá- sáinak sem.

A tenséges fülek dobhártyáit csakugyan meghatárták a hangok.

József főherczeg a perroun mosolyogva fordult a csodálkozó polgármester ur felé:

— Ah, itt is?

A polgármester ur zavarodottan nézett a gavallér főherczegre, a kinek arcán nem a bosszankodás, de az igazi jókedv és derű kife- jezése honolt.

József főherczeg most mosolyogva beszélte el a főispánnak és polgármesternek a követ- kező jókedvű kis esetet:

„Történt É r - M i h á l y t a l v á n. (É r M i h á l y t a l v á n világ kezdete óta e kívül nem történt még semmi.)

Ugyanacsak a perroun állottam. Az álló- mási főnök a kocsi- kat rendezette. Nehány teherszállító kocsi, melyek a személykocsi- khoz voltak kapcsolva, tömve volt jókedvű és el- keseredett marhákkal. Rémitően bögték. Az állomási főnök a bögő kocsi- kat elakarta választani a mi kocsi-inktól s a következő szavakkal fordult a vasuti személyzet felé: Ez az öt kocsi a marhákkal itt marad, a t ö b b i m e h e t.

A főherczeg jóízű nevetéssel tette hozzá:

— H a e z t a z u t a s o k e g y n é m e l y i k e c z é l z á s n a k v e n n e ?

II.

Debreczenbe...

Ez a kis történet élénken illusztrálja, hogy a legmagyarabb főherczeg családjában gyakran képezel- beti beszéd tárgyát az Alföld.

József főherczeg fenkölt lelkű fia, József Ágost főherczeg régóta vágyott már az alföldi metropolist látni.

Fenséges anyja, Klotild főherczegnő aggó- dott az ifju főherczeg miatt, a ki az érettségi után a sok tanulástól kissé gyöngékedett. Azt tanácsolta fának halaszta későbbre utazását.

Az ifju főherczeg addig kérte, biztatta aggódo édesanyját, hogy ez végre is elbo- csátotta a hosszú, fáradságos utra az ő kedves Józsi fiát.

Hogy is marasztalta volna vissza, mikor így érvelt a derék fiu:

— Ugy vágyom Debreczenbe. Meg kell már néz- nem. Majd meg- erősödöm ott.

Napi hírek.

— Lapunk mai száma két ivnyi tar- talommal jelent meg.

— Lapunk legközelebbi száma nem mint rendesen szombaton délután, hanem lehetőleg szombaton a kora reggeli órák- ban fog megjelenni, s a királylátogatás részleteinek terjedelmes leírát fogja tartalmazni. A lap esetleg két ives alak- ban jelenik meg a szerint a mint az ese- mények leírása helyet követ.

— József főherczeg és fia József Ágost Ő Fenségeik tegnap délután a király várás előkészületeit az utczákön és a nagyerdőn megtekintették s azok felett magas tetszéső- ket nyilvánították. József főherczeg azon ki- vánását fejezte ki hogy ő szeretné látni a híres Margit fűrdőt. Elvezették tehát oda s csaknem egy óráig időzött a nagyszerű fűrdőt-telepen, megtekintvén annak minden rész- zét s az ott látottakat nagyon megdicsérte.

A fűrdőtől a Nagyerdőre hajtattott a főherczeg és fia; kíséretökben voltak gr. Dégenfeld József, Simorffy Imre, Rásó Gyula, Boczkó Sámuel és br. Nyáry Adolf. A városba a helyi vasuton tért vissza, a mikor a vasut igazgatóságát Feischl Károly képviselte. Ő Fensége ma reggel utazott el Székelyhídra. A perroun a hatóság részéről ugyanazok voltak jelen, a kik megérkezésénél.

A főherczeg ohajtására Bészler Lajos tanács- nok, az uri bandérium vezetője banderialis díszben jelent meg, a mely nagyon megte- szett Ő Fenségeknak. Elindulásukkor őket lelkesen éljenzte a közönség.

— Holnap. Holnap virrad föl a Debre- czen történe-lyében örökké nevezetes nap. Egész nap aggódo szemek kémlelik az eget s mind-nyelű találgatják, hogy a holnapi fényes naphoz méltó fényes lesz-e az idő. E öröklé- hatólag beláthatatlan közönség hullámszik hol nap a főtéren. A hatóság, ez uton is figyel- mezteti a közönséget, hogy Ő Felsége kocsi- ja előtt ne tologjon, de mindent kövessen el, hogy a rend fontartassék s különös hatóság- i közbelépé- re sehol se legyen szükség.

— Francia, német nyelv Szeptember hó 1-jén megkezdtem ismét a f r a n c z i a é s n é m e t nyelvbeni oktatást, elismert rend- szerint; tandíj mérsékelt, 3—5 tagból á- o- oportban eöyös feltételek mellett; gyer- mekeknek különös sulyt fektetek a szépírás gyakorlata- ra. A magyarázat magyar nyelvben ad- tik — Tanítványaim kegyelmére lakósa- mat át elyeztem szeg-éduczából a szt. A n a n u t e z a i 2541 szan házba. — Tisztelet el Z c h i n i M a r i a n n a.

Felbuz- szerkesztő és kiadó lap- tulajdonos:

Vértési Arnold.

Recept- tulajdonos: Karezag Vilmos.

Farbige Seidenstoffe von 60 Kr.
bis fl. 7.65 p. Meter — glatt und gemu- t r i (circa 2500 ver- ch- Farben und D e - s i n -) — versandt roben und stückweise porto und zollfrei da- Fabrik Dépot G. Henneberg (k. und k. Hoflieferant, Zürich, Ma- ter umg- head. B i f e - k o - t e u 10) r. Porto

Kunz József és Társa

Budapest, DEBRECZEN, Nagyvárad.

Vászon, készfehérnemű,

szőnyeg

divat és rövidaru

raktára.

Menyasszonyi

kelengyék

teljes kiállítás elvállaltatik.

Győri Ignác

Debreczen, főtér „B i k á “ szállóval szemben.

Ajánlja dusan berendezett

férfi, női és gyermek

kész fehérnemű

raktárát.

Legszebb bujdonságok

női triko derekak,

fiu és leány triko

ruhácskákban.

SÜK E T N E K.

Egy égen, a ki egy egyszerű szer által 23 évi sühetőség és fű- zugástól meggyógyított, kész erről német nyelven, minden ér- d-klődőnek, i g y e n a leírát megküli. Czim: J. H. Nicholson, Wien, IX., Kolingasse 4.

A cs. és kir. osztr. „Phönix“

biztosító-társaságának.

Alólítottak hálás kötelességet teljesítünk, midőn a PHÖNIX biztosító-társaságnak, a váro unkat elhamvasztott f. 6. augusztus 25-ki tüzeset alkalmából, házaink gyors és méltá- nyos megállapítása és az igazságos felszá- mitott kártérítési ö szegék nyomban a hely- színén készpénzben mind a levozás nélküli kiiztetésért köszönetünk t nyilvánítjuk s ne- vezett társ ságot a u. é. közönségnek leg- jobb meggyőződéssel bizalmába ajánljuk.

Tokaj, 1890. szeptember 7 én

ti ztelettel

Ném helyett: Klein Áb ahám rabbi-lyttes Likay László, Reichard Ignác, Majoro And- rásné, Soltész Borbála, Dőszegi József, Weisz Sámuel, Sass Ferencz, Káposzta Pá- l, Frisch Vilmos, Koroszt- si Ferencz, ifj. G o s z József, Engel Ignác, R u e r György, Kocsa Sámuel, Durst Frigyesné, Kohn Léni, N-umann Jakab, Ngy Juliánna, Fürst Ká- rolyné, Heyduk Ambrus, öv. Tóth Já osné, Szeman Ann, Horvák József, Gönusz Ber- táné, ö. v. Méry Györgyné, Schwartzt Mihály, Zevornyitzky Gábor, Hejmann Rogner, Neu- man Lázár, Kübecker Gusztáv, Ben dek lár o, Rubinstejn S muel, Nagy Károly, Nagy László, Fischbein Mál, Goda Bernát, Duschek Ferencz, Moskovitz Lázár, Kr- jnyák Géza, öv. Kollát Károlyné, Guttmann Ká- tharin, Stern József az izraelita hitközség nevében, Simon Katz, Guttmann Aborné, Mandát Gyula, Váradi Henrik, Kupfer Her- man, Lázárovi Adó, Altman Márkus, Rus- man József, Székely Sámuel, Frankl Sámuel, Kis Lőrincz, Sehl s-nger Móe.

Hiv- t- losan igazoljuk, miszerint a fent el- sorolt fel- tk n k a Phönix biztosító-társaság közzei jelenlétünkben fi- t- t- k ki kártéríté- seiket, minden levonás nélküli, valamint a t- i, hogy az illető karsultak rövidtlen kár- talanításuk és a Phönix eljárása fölött el-őt- tünk adtak teljes meglegedésükre kifeje- zést.

Tokaj, 1890. szeptember hó 7-én.

p. h.

Rauner Ignác, v. főbíró.

Posgay Vincze, v. tanácsos.

Szent-Királyi és Kalenda, Debreczen.

Padlózatok számára:

Keil Alajos

Padlózat-fénymázát

Bécsből,

mint legkittünőbb mázólo-szert puha padló számára: szagtalan, hamar száradó, szép, fényes és tartós, — 1 nagy palack ára 1 frt 35 kr.
— 1 kis „ „ „ „ 68 „

Keil Alajos Bécsből,

Viaszk-kenőcsét

mint legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szert kemény padló számára.

Egy köcsög ára 60 kr.

legmelegebben ajánlja

Szent-Királyi és Kalenda,

DEBRECZENBEN, a városháza épületében.

Megrendelések olyan helyekről, hol raktárak nincsenek, Alois Keil, Wien IV. Resselgasse 5. gyári raktárába intézendők. Egy 5 kilós csomag ára 6 frt o. é.

Aláírási felhívás

a H.-Dorogon az 1890. évi június 29-én tartott értekezlet folytán létesítendő „H.-dorogi részvény takarékpénztár“ részvényeire.

Alulírottak a H.-Dorogon 1890. év június 29-én tartott népes értekezleten egy H.-Dorogon létesítendő „h.-dorogi részvény takarékpénztár“ alakítására vonatkozó részvény aláírások gyűjtésére feljogosítottán, van szerencsénk a nagyérdemű közönséget a létesítendő „h.-dorogi részvény takarékpénztár“ részvényeire való aláírás végett a következő tervezet közlése mellett tisztelettel felhívni:

1. A létesítendő takarékpénztár vállalat tárgyát képezendik: befétek kamatoztatása, kölcsön-, jelzálog-kölcsön- és leszámítolási üzlet, valamint az ezekkel összefüggésben lévő hitelműveletek. Tartama 32 év.
2. Az alaptőke 50,000 frt oszt. értékben, mely 1000 drb névre szóló, 50 frt névértékű teljesen befizetendő részvényből áll.
3. Az aláírás mai napon veszi kezdetét, zár határideje 1890. év szeptember 30. délután 5 óra.
4. Az aláírás alkalmával az aláírt részvények névértékének 10%-a osztr. értékű készpénzben befizetendő.
5. Az utolsó részlet alkalmával 1 azaz egy osztr. forint bélyeg, iratás és egyéb költség címén minden egyes részvény után a pénztárba lesz befizetendő.
6. Tulajdonság esetén az aránylagos szállítási jog gyakoroltatni fog.
7. Az egyetemleges felelősséget a befizetett összegekért alulírottak a keresk. törv. értelmében magunkra vállaljuk.

H.-Dorog, 1890. június hó 29-én.

Dr. Demkó Ágoston sk. ügyvéd.
Fejér György sk. tanító.
Révész Mihály sk. tanító.
Dr. Dömötör József sk. orvos.
Grünberger Sámuel sk. birtokos.
Ifj. Csillag Béla sk.
Hartstein Lipót sk. birtokos.

Harsányi Dezső sk. birtokos.
Szakál Antal sk. birtokos.
Tóth Mihály sk. birtokos.
Kupferstein Izrael sk. birtokos.
Rajk Imre sk. földmalmos tulajdonos.
Klein József sk. fakereskedő.
Tóth Pál sk. kereskedő.

SCHLICK-féle

Gyár és irodák
VI., kölső váci ut 1696/99. sz.

**Vasöntöde és Gépgyár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPESTEN.**

Városi iroda és raktár:
VI. Podmaniczky-utca 14. szám.

Ajánlja ki tűző és szilárd szerkezetű, számos első díjakkal kitüntetett:

SCHLICK-féle szab. 2 és 3 vasu ekéit,
és szabadalm. mélyítő ekéit,
mélyítő ekéit övezetekkel, eredeti Schlick és Vidatsféle
egyvasu ekéit,
talajmívelő eszközeit, boronait és rögtörő hengereit.

Schlick-féle szab. „HALADÁS“ sorbaválogó gépeit.

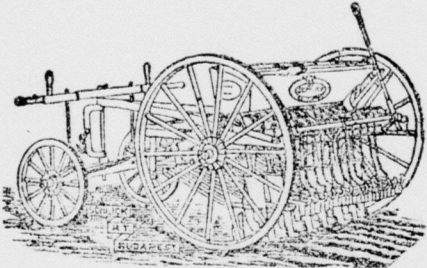
Szóróvető gépek, többvasu ekékre alkalmazható tengeri és répa ültető készülékek. Készletben vannak továbbá: gőz és járgányépítő készülétek, gabonatisztító rosták (Baker és Vidats-rendszer), takarmánykészítő gépek, tengeri morzók és darálók, őrlőmalmok és olajmalmok berendezések. — Eredeti amerikai kévekető és marokrakó arató gépek és fűszázó gépek.

Legjutányosabb árak.

Előnyös feltételek. Árjegyzékek kívánaira ingyen s bérmentve. Jegyzet. Van szerencsénk ezennel t. cz. üzletbarátaink becses tudomására hozni, hogy noha a VI. Podmaniczky-utca 14. sz. alatt lévő irodáink legnagyobb részét a külső váci uton lévő gyárépületekre helyeztük át, mindazonáltal ezen irodai helyiségünkben t. üzletbarátaink kényelm. érdekében egy városi irodát tartunk fenn, valamint hogy ugyanott építési cikkjeink és gazdasági gépünkkel raktárt létesítettünk.

Kiváló tisztelettel

A Schlick-féle vasöntöde és gépgyár részvénytársaság igazgatósága.
Mintaraktár Debreczenben TRNKA FERENCZ urnál.

Kiadó

nagyobb lakások Nagyuj-
uteza 1708. sz. a.

KASZANYITZKY ENDRE

e'öbb

Kuhinka István K.

üveg, porcellán, lámpa és háztartási cik-
kek rak'ára

DEBRECZENBEN

ajánlja pontos ki-
szolgálat és gyári
árak mellett az
őszi és téli időnyre
ujjonnan érkezett
és nagyválaszték-
kal berendezett

Ditmar

és

Brünner-féle

a legjobbnak elő-
mert gyártmányu

salon, függő

és

asztali

petróleum lámpáit
s minden hozzáar-
tozó cikkek nagy
raktárát.

Tisztelettel

Kaszanyitzky Endre

Képes árjegyzékek kívánaira bérmentve.

A zsidó ünnepekre

ájtatossági és imakönyvek

nagy választékban és jutányos áron

kaphatók

László Albert

könyvkereskedésében

(a „Bika“ szálloda mellett.)

Kiadó bolt.

Czepléud-utczán a 2155. sz. házban, szemben a gyógyszer-tárral és színházzal, napmentes északi oldalon, a ház modern átalakítása folytán egy nagy, elegáns tükör-ablak kirakatokkal ellátott 64 négy-szög méter terjedelmű bolt kiadó, mely azonban kétféle is különíthető: ez eset-ben az egyik boltra két, 4—4 négy-szög méter kirakat és ajtó jut, a másikra egy 4 négy-szög méter kirakat és ajtó, mind-egyik önálló gázvezetékekkel, vörös márvanylépcső és aljzattal ellátva. Az egész már szeptember hó 15-én használatba ve-
hető.

MINDENKI

200—300 frt-nyi havi keresetűz jut-
hat, minden tekintetben tisztességes és
becstettes módon, egy előkelő képvise-
lőség elvállalása által.

Mint mellékkereset is bárki részére
alkalmas. — Ajánlatok intézendők: „Ke-
reskedelmi irodához“ Budapest, Fűrdő-
utca 4. sz.

Kuhinka István K. és fia

egyesült magyar-honi üvegyárak részvény társaság raktárai

BUDAPESTEN

DEBRECZEN

BÉCS

Közp. főraktár VII. Dobány utca 2.

Főraktár VI. Andrássy-ut 43.

Obere Donaustrasse.

Nagyvárad

Temesvár

Piacz utca 1903.

Árad.

nagyban és kicsinybeni eladás
gyári árak mellett.

A méhéz ti egyesület által elfogadott és használt

MÉZES ÜVEGEK

1 kg. 1/2 kg. és 1/4 kg. nagyságokban.

Üvegárúk

Lámpák

Porcellán-árúk

nagy választék
asztali ivó, boros,
sörös és liqueurös
készletek, színes és
kristály üvegből, kü-
lönféle virág és név-
jegytartók, virág ko-
sarak és különféle
dísz tárgyak.

Ditmar és Brünner-féle gyári raktár.
Salon, ebédlő és asztali lámpák,
háó szoba ampelnák a legnagyobb
választékban. **ÜJ!**
Minden lámpába alkalmazható égő,
melynek tökéletes szerkezete is eloltó
kés-ü éke van.
Különféle villám, Excelsior és Tri-
umph lámpák, melyek nagyobb helyi-
ségek megvilágítására alkalmasak.
Lámpa alkatrészek és különfélebelek.

a legnagyobb választ-
tékban.
Étkező, kávé, teás
mocea és mosó kész-
letek, valódi
MEISSENI
edény, Majolika Ter-
racotta és Fayence
dísz-tárgyak u. m.
virágtartók, faldíszek
különféle nagyságban,
alakok s b.

Berndorfi, alpacca és china ezüst evőeszközök

**Az országszerte különösen kedvelt
Szolyvai vizből,**

rendszerint minden héten fűsz töltés érkezik Debreczenbe, mit a fogyasztó közön ég
szives figyelmébe ajánl,

A széküldéi igazgatóság

German J. Arthur.

Főraktár Debreczenben CSANAK JÓZSEF

Kereskedésében ezenkívül kapható minden fűszerüzletben és v. n. dílgöben.

Már megérkeztek.

AZ ŐSZI és TÉLI IDÉNYRE:

női felöltők és bundák,
gyermek köpenyek,

KARMANTYUK (Muff) nagy választékban
legujabb divat szerint

melyeket a nagyérdemű közönség becses
figyelmébe ajánlom.

Tisztelettel

STERNIZIDOR

a megyeház mellett,
a Miklós-utczával szemben.

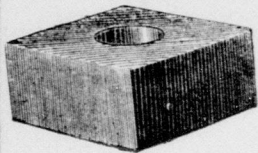
HYGEA!

Arczenőcs, mosdóvíz és
egészségi szappan.

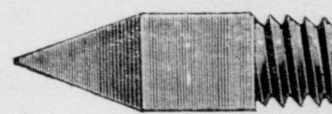

(Savon hygiénique.) Ezen kiváló
gonddal készített szerek a bő-
rnek finomságot és rugékonyságot
kölesztönek, továbbá az arczen
lévő minden foltot, u. m. szeplőt,
májfoltot, forrósgát vagy fagyás
által keletkezett pirosságot rövid
időn elmulasztja és ezenfelül a
bőrnek úde frisseséget, viruló
ifjúságot és bársny puhaságot ad.
Egy tégely arczenőcs haszná-
lati utasítással . . . 75 kr
Egy üveg mosdóvíz használati
utasítással . . . 1 frt
1 db. Sav. hygiénique szap. 50 kr
Kapható magánál a készítőnél

Fáykiss József
gyógyszerárában a „Nagy-
Krisztóf”-hoz, továbbá Török
J.-nél király-u. 12. Thalmayer és Seitz s Koch-
meiser F. uraknál Budapesten. DEBRECZENBEN
Dr. Jót és Ch. nek Emil, T. a m. á s s y Béla és
B. a l. á z s Odön g ógyserész uraknál. 2

TÓTH GYULA

előbb TÓTH LAJOS és T. ARSA

vaskereskedő cég, Debreczen, városháza épület,

ajánl dus választékban kitűnő minőségben és legjutányosabb
árak mellett:

öntött vaskályhákat

fa és szabályozható szén és koksztűtésre, hazai gyártmány.

Eredeti „FRIEDLANDI” szabályozható, tölthető és

„meidingi rendszer” kályhák

szén és koksztűtésre, csiszolt és nickel párkányzattal,
ugyszintén köpenyvel,

mindenféle színben zománcozva,

öntött vas és lemez takarékos konyhák,

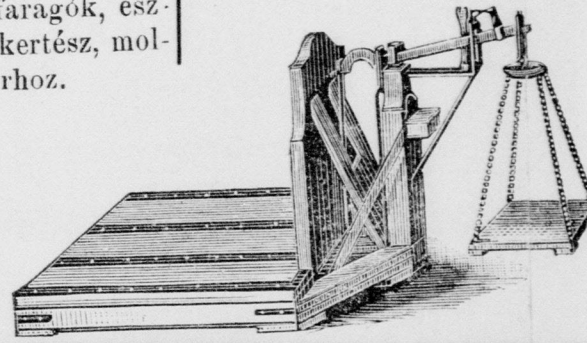
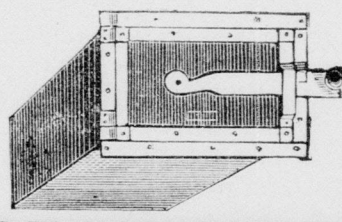
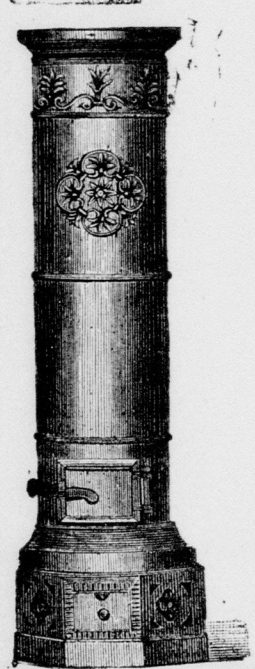
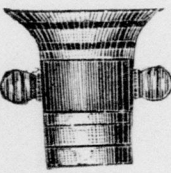
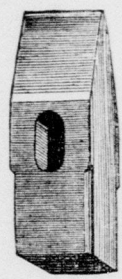
Tizedes-, egyensúly-, házi-, kalmár- és rud-mérlegeket
jótállás mellett,

zománcozott öntött vasedényeket,

zománcozott kék és márványozott lemez edényeket jótállással,
valódi francia

öntött-acézél szerszámok

gépész, kovács, lakatos, késes, bádogos, asztalos, ács, képfaragók, esz-
tergályos, kádár, kerékgyártó, kőfaragó, rézöntő, üveges, kertész, mol-
nár, timár, szijgyártó, mészáros és hentes stb. iparhoz.

A Mc. Cormick aratógép képviselete.

A Mc. Cormick aratógép képviselete.

A Miklós-utca sarkán, a vármegyeházzal szemben.

**Őszre!
Télre!
Olesón!**

Nagy
RUHA
raktár.

FÉNYES MÓR

férfi és gyermek ruharaktárában
a következő feltűnést keltő olesó
árak mellett őszi és téli ruhák
kaphatók.

Férfiaknak:

- 1 Überzieher . . . 6 frt és feljebb
- 1 Téli kabát . . . 8 „
- 1 Férfi öltöny . . . 7 „
- 1 „ téli Mentsikoff 10 „
- 1 fekete öltöny . . . 10 „
- 1 rövid téli kabát . . . 3.75 „
- 1 szövet nadrág . . . 2.50 „
- 1 eszimanadrág . . . 2.50 „

Fiúk és gyermekeknek:

- 1 fiú überzieher . . . 5 frt és feljebb
- 1 „ téli kabát . . . 5.25 „
- 1 „ egész öltöny . . . 4.75 „
- 1 „ téli Mentsikoff 6. — „
- 1 „ rövid téli kabát 2.50 „
- 1 „ Mikádó kabát 5. — „

Gyermekek öltönyök 3 évesétől 8
évesig 2.50—10 frt.
Báránnyelű téli kabátok 8 frittól
feljebb.
Finom szőrme béléses téli kabátok (bíber gal-
lérral) 12 frittól feljebb.
Valódi erdélyi vízmentes köpenyeg 8—12 frtig
Mindenféle béléses ellátott utazó bundák
28—100 frittig.

1500 különböző téli Mikádó kabátok 6.25-től feljebb

A legjobb és legtartósabb s a mellett gyorsan száradó

szoba padló fénymáz

— mely a padlónak egyszeri befestés által kívánat szerinti szint és
legszebb fényt kölcsönöz — készíti **ENGELHARDT és VOIGT**

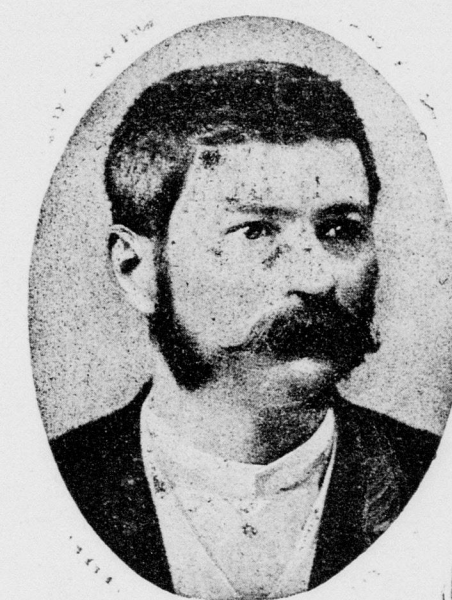
vegyészeti gyára **BÉCSBEN.**

Kapható **CSANAK JÓZSEF** kereskedésében
Debreczenben.

Van szerencsém a t. közönség b. tudomására hozni, hogy üdülési utamról visszatértem, s
mint eddig fáradságot és költséget nem kiméltém, hogy már helyben főnállott

fogtechnikai műtermemet

ismét újonnan berendeztem. Ez alkalommal báter vagyok megemlíteni, hogy Amerikában hol a
szaktudomány legutolsó vívmányainak alkalmazása folytán a fogászat legfelsőbb fokát érte el, a

műfogászatot több ízben és több évig gyakoroltam
az utóbbi években pedig rendszeres külföldi utazá-
saim alatt a fogtechnika ténen előfordult újításokat
elsajátítottam, — a fogászat ténen már 16 év óta
munkódom és elért eredményeimet számos hírneves
bel- és külföldi orvosi elismerések is igazolják. Há-
rom évi működésem helyben megbízhatóságomat s
szakképzettségemet bizonyítja s remélem, hogy a
nagyérdemű közönség további bizalmát és pártfogá-
sát annál is inkább sikerülni fog elnyerni, mivel

c. upán a műfogászattal foglalkozom, tehát
erre szült fektetek s igyekezni fogok tovább, is mint
eddig megrendelt fogakat pontosan, lelkiismeretesen
és jutányosabban mint bárhol készíteni. — Végül
becses figyelmébe ajánlom, hogy a legujabb A m e r i-
k a i rendszer szerint, ugy egyes fogakat,
mint egész fogsorokat, kautschuk, arany
vagy Celluloidba foglalva, ékappoccsal, rugany-
nyal, vagy légnymás vála m i n t

Műleges szájpaplásokat

aválkül, hogy agyűkereket eltávolítani kellene 5 évi
jótállás mellett készítek.

Szegényebbeknek részletfizeté-re

tisztelettel

Friedmann L.

N.-Várad utca 2086. Huttész ház.

Fényirda áthelyezés.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt közönséggel tudatni, miszerint

amerikai gyors- és papir-fénykép irodánkat

legközelebb a Nagy-Péterfia-utca 941-dik házszám alól, a Pisz-
utczára a főposta mellé t. özv. Konez Lajosné 2142-ik számú házához

helyeztük át s ott azt a közönség nagyobb kényelmére, valamint a fényirdai mű-
terem használhatóságára nézve, czélszerűbben rendeztük be, hol is mindennemű
fényképek bármily nagyságban vagy alakban, kívánatra színezve is, a leg-
élethűbben s valódi művészi kivittel, borus vagy esős időben is, egész napon át,
a legjutányosabb árak mellett gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Különösen ajánljuk a mélyen tisztelt helybeli és vidéki közönségnek az

azonnal kész s magával elvihető gyorsfényképeket

melyből darabjának ára csak 30 kr. sőt 6 tagból álló csoport fénykép is csak
30 kr-ért kapható. Ezek meglepő hasonlatosságuknál fogva eddig is számos elisme-
résre találtak s tartóságuk tekintetében pedig azok épen olyanok, minők a papir-
fényképek.

A midőn pedig ezeket a mélyen tisztelt közönséggel tudatni szerencsések
vagyunk, egyszerűsége el nem mulaszthatjuk régebben irántunk tanúsított szives
pártfogásért legmélyebb színtet köszönetünket nyilvánítani ily uton is; azon ké-
résünk mellett, hogy jövőre nézve is újabb helyiségünkön további becses párt-
fogásaikkal s látogatásaikkal megajándékoznunk sziveskedjenek.

Debreczenben, 1890. Szept. 11.

Mély tisztelettel

Lengyel Lajos és neje.

TÓTH FERENCZ

férfi ruha és szücs-árak raktára

Debreczenben
Főtér 1822. kis-templon. mellett.

Egyedü'i dus választéku raktár a legfinomabb angol és francia divat czikkekbén.

Elösmert izlésés és divatos szabás, elsőrendü munkaerők, pontos és szolid kiszolgálát.

Raktáram megtekintését szives figyelmébe ajánlom a n. é. közönség köréből különösen azoknak, kik a folyton házaló budapesti szabó czégekre nem obajtják pazaro'ni bizalmukat.

Van szerencsém, a n. é. közönség tudomására hozni: hogy az

Ő Felsége e hó 12-iki magas látogatása

alkalmára

sz. kir. Debreczen város erkölesi támogatásával

általam veretett

EMLEKÉREM művészi kivittel

(arany, ezüst, bronce és aluminium féméből műtermemben és a megjelölt elárusító-helyeken kapható.

Hogy e feledhetetlen szép nap emléke minél szélesebb körben megszerezethessék, azokat mindjárt mint

női melltüket, óralánczsüngőket, óralánczokat s karékeket

készíttettem.

Egy darab ezüst érem ára 2 frt.

" " " bronce " " " 60 kr.

" " " aluminium " " " 30 kr.

Igen kérem becses megrendelésével mielőbb szereneséltetni, mivel az érmek korlátolt számban verettek s későbbi kívánalmaknak nehezen fogok eleget tehetni.

Tisztelettel

LÖFKOVITS ARTHUR és T^{SA}

Órás, Ékszerész és Vésnök, Debreczen, Főiacz.

Figyelmeztetés: az ezüst érmeken Löfkovits név olvasható.